

BROKEN CIRCLE BREAKDOWN: BLUEGRASS LEEFT
DOSSIER INKANTELING
ANTWERPEN ANTI-KRAAKT

08

Buurtcomité

Niets mooiers dan de geur van braaksel, wel? Buurtcomité Stadscampus tracht via een arsenaal aan oplossingen de overlastveroorzaker te temmen. Weet u dat vijf studenten van Harvard fastfood de ruimte in hebben geschoten? God bestaat.

30

Bij monde van Du Mon

dwars duikt onder in het leven van de vrijwillige ambulanciers. Jorne, vrijwillig ambulancier, heeft al heel wat traumatische ervaringen op zijn conto staan. De mensen helpen, dat is waar het om draait. Neen, hier geen bizar nieuwsweetje.

22

De aanvraag van een beurs

Doctoreren kost geld. De zoektocht naar genereuze donateurs is voor de een moeilijker dan voor de ander. Vijf studentes geven u - trouwe lezer - tips om dat geld binnen te rieken. Lukt dat niet, kan u altijd naar *#susanalbumparty* gaan. Dank u, *Jebus*?

04

Bjorn Eriksson

'The Broken Circle Breakdown' is een sterke film. Maar de ware hoofdrol is weggelegd voor de muziek van Bjorn Eriksson. Onze Belgische Hank Williams heeft de film een ziel gegeven. Daarbovenop zit Dave Grohl opnieuw bij QOTSA. Dank u, *Jebus*!

Antwerpen

08 Buurtcomité

Inzet voor een leefbare buurt

18 Centerfold

De zeven fotodeugden: temperantia

Onderwijs

11 Kort

Over onderwijs en onderzoek

12 Inkanteling

Opmaak voor de integratie

14 Tweejarige masters

15 Examendossier

22 De aanvraag van een beurs

Over doctoreren en buitenlandse studiedromen

30 Bij monde van Du Mon

Op zwier met de ambulanciers

Cultuur

cover

04 Bjorn Eriksson

Bluegrass leeft

29 *dwars* herleest...

dwars herbeleefd de klas-siekers

32 Jangocomix

34 Creativi tijd!

35 *dwars*agenda

Maatschappij

03 Editoriaal

16 De internationale editie

Portugal vs. Merkel

20 Het marktsegment

25 Leven in de eindtijd

26 Douchen in de kazerne

Antikraak in Antwerpen

33 Contraire

Satire

36 *dwars* beschermt zijn bronnen

De stilte voor dezelfde storm

editoriaal

Het is stil op de redactie. Er zijn wel dingen aan het gebeuren, maar net niet. Het Gaza-conflict ligt weer voor apegapen. De begroting is afgemaakt en -gekraakt. De klimaatconferentie in Doha is voorlopig nog niet van start gegaan, maar er wordt weinig van verwacht. Volgens de site van de Gazet van Antwerpen helt de kerstboom op de Grote Markt "lichtjes richting standbeeld", en de koffie is niet te zuipen. Het is allemaal wat vaag en onomvattend, na de lokale en Amerikaanse verkiezingen. Minder sappig. De media voelen een licht ontweningsverschijnsel opkomen.

Nee, komkommertijd is het niet helemaal. Er is nieuws, maar het is hetzelfde nieuws. Status quo, *quoi*. Mochten beleidsheren de *YOLO*-attitude van *happy slappers* hebben, zou er dan misschien wat boeiends gebeuren, op vlak van beleid? Als het compromis de boom in kan, laat staan de herkiesbaarheid, als het hoofd de wind in wordt gegooid, zouden er dan misschien diepgaande veranderingen ontstaan? Op Europees, Amerikaans, federaal en lokaal niveau zit alles

niet zozeer vast als dat steeds dezelfde nieuwsfeiten de koppen bezetten. *Fuck it*, Pascale, voor ons ook nog eens drie keer hetzelfde, en zet maar op de poef.

Er zijn mensen die in een periode als deze de stilte voor de storm vermoeden. Dat die oorlog met Iran er nu eindelijk zit aan te komen, want daar kunnen we wat mee. Dat de aarde dan toch helemaal verkloot is, al moet gezegd dat dat minder smakelijk nieuws is. Dit is het moment waarop de *pundits* en opiniemakers de gemoederen ophitsen dan wel bedaren. *dwars* wenst momenteel geen deel te nemen aan het speculeren.

Zo, dacht *dwars*, dan zetten we maar een naakte vrouw op de achterkant. In een groter kader natuurlijk. Onder de titel '*dwars* beschermt zijn bronnen' gaan we ervoor om het uiterlijk van ons magazine wat interessanter maken. Concept zijnde, dat we u niets over de persoon gaan vertellen. Die persoon gaat niet altijd ontbloot zijn, maar goed begonnen is half gewonnen. We wilden eigenlijk een man, op de achterflap. We wilden niet verdacht worden van seksisme, want dat is strafbaar nu. Maar vind maar eens een man die zonder wederdienst uit de kleren gaat. Of de status quo aan zijn laars lapt.

MAX NEETENS, HOOFDREDACTEUR

Colofon

dwars is het studentenblad van de Universiteit Antwerpen, gemaakt voor en door haar studenten. *dwars* verschijnt maandelijks tijdens het academiejaar en wordt gratis verdeeld op UA-campusen Drie Eiken, Groenenborger, Middelheim en Stadscampus. Dit nummer werd afgesloten op 25/11/2012. Oplage: 2.500 exemplaren. V.U.: Max Neetens, Paardenmarkt 91, bus 1, B-2000 Antwerpen.

Hoofdredacteur Max Neetens **Redactiesecretaris** Lynn Van de Perre

Eindredactie Bart De Decker, Basia Dajnowicz, Marlies Verhaegen, Nikki De Grave, Thibault Winants

Redactie Annelies Desmet, Bart De Decker, Basia Dajnowicz, Denies Du Mon, Judith Buysse, Marlies Verhaegen, Sanne Pervé, Thibault Winants, Yannick Waumans

Fotografie Benjamin Theys, Eline Verstegen, Isabeau Vogelee (verantwoordelijke), Noemi Monu

ICT & Vormgeving Maarten Decaluwe **Illustratie** Margot Bloemen, Basia Dajnowicz, Frits

PR Laura Caluwé **Cartoon** Jangojim **Drukkerij** Favorit **Werkten mee aan dit nummer** Capitant, Daniel Cerejo, Yves Pepermans

E-mail contact@dwars.be **Adverteren** adverteren@dwars.be **Website** www.dwars.be

Redactielokaal en correspondentieadres: *dwars* - studentenblad Universiteit Antwerpen, Paardenmarkt 91, bus 1, B-2000 Antwerpen

Vragen, opmerkingen en suggesties zijn van harte welkom, alsook lezersbrieven. Anonieme brieven komen echter niet in aanmerking. De redactie behoudt zich het recht om ingezonden stukken in te korten of niet te plaatsen.

Een ijskoude stilte valt over de zaal. Alsof een mes zich net in je lichaam gestort heeft, hap je naar dat laatste beetje lucht. Plots: engelenstemmen. Neen, 'The Broken Circle Breakdown' is geen lachertje. Dit is een brok pure cinema. Pijnlijk mooi. Een overwinning over de hele lijn, niet in het minst voor de man achter de soundtrack. Want 'The Broken Circle Breakdown' is meer dan een film alleen. Dankzij de tokkelende magie van Bjorn Eriksson is deze prent een ode aan een muziekgenre waar hartstocht en verlies intiem met elkaar verbonden zijn. Verliefd op alles bluegrass en country, verweeft Eriksson leven en leed door Van Groeningens beeldensstorm. Nu toert hij door het land om de muziek op de bühne te laten schitteren. Hank Williams zij geprezen.

DE DESOLATE BLUES VAN BJORN ERIKSSON

GEBROKEN CIRKELS EN ONSTERFELIJKE HELDEN

TEKST: THIBAUT WINANTS • FOTO'S: NOEMI MONU

Waar komt je passie voor country vandaan?

Bjorn Eriksson Ik ben eigenlijk opgegroeid met die muziek en al zijn subgenres. Dat heb ik vooral te danken aan mijn vader. Vroeger was het mogelijk om, als het allemaal even niet meer meezat, je in te schrijven voor de zeevaartschool. Vervolgens kon je gewoonweg gaan varen. Mijn vader heeft

dat gedaan en is zo op zeventien jaar in New Orleans beland. Daar heeft hij de microbe te pakken gekregen. Cajun, Tex-Mex, bluegrass leven daar veel meer. In de VS heeft dat soort muziek zowaar een mythologische status. Dus wanneer hij terug in het land was, heeft hij een banjo gekocht. Hij verdiepte zich er in en nam mij mee.

Jammer genoeg zijn mijn ouders gescheiden toen ik nog heel erg jong was. Mijn vaders platen hebben me door deze periode geholpen. Johnny Cash die 'A Boy Named Sue' zingt. "My daddy left home when I was three and he didn't leave much to Ma and me, just this old guitar and an empty bottle of booze." Maar begrijp me niet verkeerd, ik

ben geen purist. Ik kan evengoed wat Aphex Twin opzetten en daar met volle teugen van genieten. Desalniettemin waren het de platen van mijn vader die me, toen ik nog jong was, een vorm van troost en helderheid hebben bezorgd.

SCHADUWMUZIEK

Jouw plaat was ‘Dueling Banjos’, de song die in ‘Deliverance’ een onsterfelijks status gekregen heeft. Dat was jouw klikmoment.

Eriksson Dat zou je kunnen zeggen. Toen ‘Deliverance’ in de zalen uitkwam, kreeg country weer een kleine revival. De meeste mensen die de film gezien hadden, grepen terug naar dat nummer. De platenfirma had het idee om ‘Dueling Banjos’ als titel voor het album te gebruiken. Oorspronkelijk was het de uitvoering van Carl Jackson die me bij de keel greep. Dat album staat vol fantastische nummers.

Toch blijft countrymuziek een voornamelijk Amerikaanse muziekvorm. Voor de meeste mensen hier heeft country een redneck-imago.

Eriksson Ik heb me daar nooit veel van aangetrokken. Er zijn altijd muziekgenres die een grotere populariteit hebben dan andere, muziek die meer impact heeft. Dat hangt af van land tot land. Afrikaanse volksmuziek is ook niet doorgebroken hier. Muziek die in de schaduw leeft, maar daardoor niet slechter is. Ik ben gewoon blij dat ik op dit moment die revival kan meemaken, dankzij Johan en Felix. Dat is ongelooflijk. Het genre heeft altijd in die marginaliteit gezeten. Daarmee bedoel ik

dan de stereotypering van country: cowboy, indiaan, vuurgevechten en Clint Eastwood. Momenten waarop mensen lachen met die muziek. Ik heb al op enkele optredens gespeeld waar de organistoren er niets beter op hadden gevonden dan een rodeostier in te huren. Om het hele gebeuren

“***Dat desolate, die creatie weidse landschappen, de verschroeiende hitte, die donkere sfeer,***”

wat meer cachet te geven. Nu spelen we in volle zalen, voor een publiek dat werkelijk geniet van onze muziek.

TRADITIONALS

Het werk dat Ry Cooder geleverd heeft voor de soundtrack van Wim Wenders’ film ‘Paris, Texas’ baseerde hij op ‘Dark Was the Night, Cold Was the Ground’ van Blind Willie Johnson. Had u ook een bepaald werketos of haalde u ergens inspiratie voor ‘The Broken Circle Breakdown’?

Eriksson Sowieso is ‘Paris, Texas’ een album dat mijn passie nog meer vuur gegeven heeft. ‘Paris, Texas’ staat in mijn geheugen gegrift als een van de meest primaire invloeden op mijn werk. Dat desolate, het gevoel rond te dwalen in weidse landschappen, de verschroeiende hitte, die donkere sfeer - alles valt perfect op zijn plaats. Cooder had

de kans om vanuit de premisse van de film een emotionaliteit in zijn muziek te leggen. Een gevoeligheid die het verhaal een dieptegevoel geeft. Met ‘The Broken Circle Breakdown’ waren er al enkele nummers die op voorhand vastlagen. Dus ik moest me meer vastklampen aan wat me gegeven was. Dat waren nummers die Johan al gebruikt had in de originele theaterversie ‘The Broken Circle Breakdown featuring the Cover-Ups of Alabama’. Daar gingen we als groep meteen mee aan de slag. We hadden niet echt een doordacht plan dat ons naar de ultieme soundtrack zou brengen. De nieuwe arrangementen die we creëerden waren voornamelijk in functie van Veerle en Johan. Voor de rest van de soundtrack heb ik me laten leiden door een gezonde hoeveelheid intuïtie.

De muziek fungeert als derde protagonist in de film. Ze zorgt voor adempauzes maar zorgt er ook voor dat de film vooruit gestuwd wordt.

Eriksson Het thema van de film is zo zwaar. Bluegrass is de perfecte geleider om alles in perspectief te plaatsen. De muziek zorgt voor de balans en daardoor wordt de pijn draaglijker. Ik kan me niet voorstellen dat klassieke muziek hetzelfde effect zou hebben. Maar in veel countrymuziek concentreren de lyrics zich op gekwelde protagonisten en het harde leven. The Stanley Brothers, Hank Williams, Woody Guthrie en zoveel anderen behandelen bittere thema’s in hun muziek. Hank Williams zingt constant over zijn vrouw die hem bedrogen heeft. “My son calls another man Daddy.” Zulke teksten zijn best wel donker. De meesten gaan ook erg ver terug en zijn gebaseerd op traditionals die de tand des tijds overleefd hebben. Ik houd

me hoofdzakelijk bezig met de instrumentale zijde van de muziek, de technische kant ervan. Sfeer en dynamiek moeten voor mij juist zitten. Niet dat de teksten me niets doen. Ik voel me meer op mijn gemak als ik een gitaar, een banjo of een dobro (*merknaam die als soortnaam voor alle resonator-gitaren gebruikt wordt, nvdr.*) in mijn handen heb.

DE MUSICALWERELD

Hoe is de bal dan aan het rollen gegaan met Felix Van Groeningen?

Eriksson Tijdens de theatervoorstellingen vergezelde een andere bluegrassgroep Johan. Felix heeft het stuk toen gezien en wilde het onmiddellijk verfilmen. Waar de meeste producties beginnen bij de tekst en de filmische aspecten ervan, concentreerde hij zich hier eerst op de muziek. De acteurs kregen composities en zouden die op muziekinzingen, zodat ze playbackten in de film. Dat was de eerste fase. Jammer genoeg had Felix wat twijfels over de muzikanten die er waren en informeerde hij naar andere bluegrass- en countryartiesten. Ik had op dat moment net de muziek geschreven voor het Antwerpse theatergezelschap De Roovers en op die manier zijn we in contact gekomen. Toen hij me belde om te vragen eens af te spreken, stond hij vijftien minuten later voor mijn deur. Ik heb hem wat platen laten beluisteren en hij heeft mij de nummers laten horen die er al waren. Daarop heb ik hem verteld dat vuilere, smerige bluegrass een betere connectie zou maken met de film. Nu waren de nummers die ze hadden te proper en braafjes. Felix heeft me de kans gegeven om die muzikvorm wat meer aan de man te brengen.

Nu tour je samen met Johan Heldenbergh en Veerle Baetens door het land met 'The Broken Circle Breakdown Bluegrass Band'. Uitverkochte zalen en razend enthousiaste recensies.

“

My daddy left home when I was three and he didn't leave much to Ma and me, just this old guitar and an empty bottle of booze”

Eriksson Dat is een waanzinnig gevoel. Mijn vader speelt ook mee in de groep. Het moment dat we het podium opstappen en het publiek zien, kijken we elkaar vaak aan. “Wat is dit?” Ongelooft en verbijstering. Op een goede manier. Vijftien jaar geleden zat ik met mijn vader in een bluegrassband genaamd Hank Vandamme. Van Hank Williams en Jean-Claude Vandamme. Vraag me niet waarom, mijn vader heeft een absurd gevoel voor humor. Hij leidde alles in goede banen. Hij was mijn leraar. Nu de rollen zijn omgekeerd, vormt dat soms wel een maffe situatie. Destijds speelden we bijvoorbeeld op een bijeenkomst van plastisch chirurgen. Of een club in Groningen waar ze een indianenpop hadden opgehangen. Want daar staat countrymuziek toch voor? Rodeostieren, opgehangen indianenpoppen en plastisch chirurgen.

De klik kwam er meteen met Johan omdat hij zelf enorm gepassioneerd is. Hij heeft het stuk geschreven toen hij de banjo nog niet echt machtig was. Toch bleef hij oefenen. Tijdens de opnames door zat hij ergens backstage alleen, met zijn banjo. Veerle van hetzelfde. Niet zozeer met een banjo in haar hand, bij Veerle was het haar stem die de doorslag gaf. Zij heeft wortels in de musicalwereld. Haar stem is buitengewoon voor muziek als deze. Vaak waren er maar één of twee takes nodig opdat het allemaal goed zat.

TOERISME EN COMMERCE

Bent u zelf al ooit eens naar de VS geweest om de muziekgrootsteden te bezoeken zoals Memphis, Nashville en New Orleans?

Eriksson Vrij vaak zelfs. De elektriciteit die daar in de lucht hangt. De sfeer in die steden is uniek. Ik heb familie in New York wonen, dus ik trek wel vaker richting VS. Maar New York is niet te vergelijken met steden zoals Memphis. Dat is niet Amerika. Het Zuid-Westen: Texas, New Mexico, Arizona, dát is het kloppende hart van de VS: ongerepte natuurgebieden opgevolgd door dorre woestijnen, hier en daar een stad. Ik was ooit in Nashville om een dobro te kopen. Een rijbewijs had ik toen nog niet, dus moest ik er maar zien te geraken. Uitgestrekte landschappen omringen Nashville. Jammer dat zelfs zo'n stad nu wordt overspoeld door toeristen. Het historisch centrum is nu artificieel en draait rond toerisme. The Grand Ole Opry, dé concertplek in Nashville, heeft klinkende namen als The Byrds, Emmylou Harris en The Carter Family mogen ontvangen. Nu is het een gecommmercialiseerd oord. Bourbon Street

in New Orleans, de geboorteplaats van jazz, is nu getransformeerd in een onpersoonlijke hoofdstraat. Enkele decennia geleden bewandelden onsterfelijke grootheden als Johnny Cash, Elvis, Carl Perkins die straten. Dat weten de meeste mensen wel, maar het doet hen niet zoveel. Zonde.

Zijn er nog projecten waar we in de toekomst van mogen genieten?

Eriksson Ik hoop met The Patches, de band die ik heb met mijn vrouw Nathalie, een nieuwe plaat op te nemen. Plannen met Maxon Blewitt zijn er altijd. Bezig blijven is de sleutel. In de zomer een huisje in Zuid-Frankrijk huren om daar wat te sleutelen aan songs. Binnenkort ga ik ook met Helmut Lotti op tour. Een hele nieuwe wereld die voor me

open zal gaan. Het universum van de schlagerfestivals en de liedjes van de Zangeres Zonder Naam. Enfin, niet echt schlagermuziek, maar toch een andere soort muziek dan ik gewend ben. Momenteel is het 'The Broken Circle Breakdown Bluegrass Band' wat de klok slaat. We krijgen onwaarschijnlijk veel aanvragen om te spelen. Ik hoop dat we nog lang op de golfstroom van de 'bluegrassmania' kunnen deinen. In ieder geval staan we op 2 december in De Roma, waar ik erg benieuwd naar ben. Hoofdzakelijk omdat we allemaal akoestisch spelen en De Roma geen simpele zaal is qua akoestiek. Een van de weinige zalen waar de mensen ook kunnen staan. Dat is dus wel spannend. Niettemin moeten we een thuismatch als deze winnen. De zaal op zijn kop zetten, dat is ons wedstrijdplan. ■

DE GROENE WATERMAN

Wolstraat 7 - 2000 Antwerpen
groenewaterman@groenewaterman.be

tel: 03 232 93 94
fax: 03 234 16 36

DOEN JULIE DAT THUIS OOK?

BUURTCOMITÉ STADSCAMPUS ZET ZICH IN VOOR EEN LEEFBARE BUURT

TEKST: BART DE DECKER • FOTO'S: ELINE VERSTEGEN

De wijk rond de stadscampus heeft een buurtcomité, wist u dat? Het bestaat zelfs al een tijdje. Wist u überhaupt dat er in deze wijk ook niet-studenten wonen, de uitbaters van de Salamander, de Nonius, de Jean en de Jean-Pierre niet meegerekend? Daar dient zo'n buurtcomité namelijk voor, om de feestvierende student duidelijk te maken dat hij/zij niet alleen is. Geen welgemeende *fuck you*, maar een welgemeende "mag ik u vriendelijk verzoeken mijn vuilniszakken te laten staan?"

Nochtans beginnen dergelijke initiatieven altijd op dezelfde manier: een buurtbewoner heeft voor de laatste keer de kots van zijn stoep geveegd en roept een vergadering bijeen met de burens, waarop iedereen onverbloemd zijn gal mag spuwen over de overlastveroorzaker. Er worden notities genomen en de volgende dag krijgt het stadsbestuur een leuke brief in de bus. Dat dit niet de meest doeltreffende manier is om het probleem aan te pakken, mag duidelijk zijn. En dat besef is doorgedrongen. Onder invloed van Wim Peleman, buurtbewoner en ondernemer, kwam er een website, een facebookpagina, en werd er een actieplan opgesteld met duidelijke doelstellingen: het bevorderen van de communicatie tussen

bewoners, studenten, stadsbestuur en politie; en het bevorderen van de leefbaarheid. Wij gingen eens praten met Peleman en twee andere leden van het comité, Annemie Kiggen en voorzitter Philippe Vosters, om te zien hoe het gesteld is met die doelstellingen.

Hoe lang bestaan jullie nu precies?

Philippe Vosters Er zijn al verschillende jaren vergaderingen geweest van buurtbewoners waarin men frustratie kon uiten over de problemen met de studenten. Maar het was rond 2008 dat er echt initiatief genomen werd en men het comité opgericht heeft. Vorig jaar was de Ossenmarkt zo'n smerig

stort geworden dat er zelfs foto's in de krant stonden.

Wim Peleman Voor de duidelijkheid, dat komt niet alleen door de studenten. De stadscampus is een verbinding van het station en de Rooseveltplaats met de feestbuurt, dus is er ook overlast van doorgangers. We beseffen maar al te goed dat we in een studentenbuurt wonen, en dat daar nu eenmaal studentenactiviteiten bij horen.

'Stadscampus' is wel een vrij groot gebied voor een buurtcomité, niet?

Peleman We hebben er bewust voor gekozen om geen duidelijke grenzen te stellen. Achter de Paardenmarkt is er bijvoorbeeld al een ander buurtcomité en dat verricht heel goed werk. Op de website staat dat we opkomen voor de buurt rond het Frans Halsplein en de Ossenmarkt, maar in principe willen we iedereen helpen die in de omgeving van de stadscampus woont. De vaste bewoners, maar ook de tijdelijke. Er zijn net zo goed studenten die lid zijn van het comité, maar dat zijn wel

allemaal mensen die in deze buurt op kot zitten.

Het academiejaar is drie maanden bezig. Al veel problemen gehad?

Peleman De laatste tijd is er weer heel veel last.

Annemie Kiggen Lawaai, vuiligheid, vandalisme: spiegels die van auto's getrokken worden. Verleden week was er om de hoek van mijn straat een wc-huisje dat omgeduwd op straat lag.

Vosters Dat zijn dan uitdagingen die men moet uitvoeren voor die zogenaamde 'schachten-drils'. Daar willen we absoluut met de verschillende studentenverenigingen over samenzitten. Sommige van die doopactiviteiten kunnen gewoon niet.

Men heeft toch een doopcharter opgesteld?

Vosters Ik heb dat charter gelezen. Het wordt niet nageleefd.

Peleman Er staat duidelijk in dat er niet met etensresten op het openbaar domein gespeeld mag worden. Openbare dronkenschap mag ook niet. Maar op het Frans Halsplein heb ik verenigingen beide dingen zien doen, op klaarlichte dag. Er is een basisschool op dat plein en ik moet daar ook iedere dag passeren met mijn kinderen.

Kiggen Ik vind het spijtig dat wij alleen maar met zulke studentenactiviteiten geconfronteerd worden. Het zou leuk zijn om eens uitgenodigd te worden door een studentenvereniging om deel

te nemen aan een van hun andere activiteiten. In Nederland is dat blijkbaar heel normaal en de studenten komen daar goed overeen met de buurtbewoners.

Vosters Het is vooral jammer dat wij niet op de hoogte gehouden worden van hun activiteiten. Wij hebben bijvoorbeeld helemaal geen inspraak gehad in het opstellen van dat doopcharter. Maar wij zijn wel diegenen die er de consequenties van moeten dragen.

Er is dus duidelijk een ernstig communicatieprobleem?

Kiggen Zeker! Met de studenten, maar ook met het stadsbestuur, de universiteit, de politie...

Vosters We vragen alleen maar dat men ons tijdig laat weten als er een grote activiteit gepland wordt, niet alleen voor het lawaai en de rommel, maar ook voor de mobiliteit.

Peleman Met 'Students on Stage' is dat allemaal heel goed aangepakt. Zowel de studentenverenigingen als het stadsbestuur hebben ons gecontacteerd. Er is een week op voorhand een elektronisch informatiebord op de Paardenmarkt geplaatst om te melden dat de Lange Winkelstraat afgesloten zou zijn. Er waren wijkagenten aanwezig, alles werd opgeruimd en de uren werden gerespecteerd. Perfect!

Vosters Verder vragen we gewoon dat de regels nageleefd worden en dat er met mate gekeest wordt.

Een paar nachten per week van onze nachtrust kunnen genieten, is dat teveel gevraagd? De cafés hoeven toch niet iedere nacht tot in de nok vol te zitten?

De studentencafés zitten nu eenmaal vaak vol omdat er verschillende andere cafés de deuren hebben moeten sluiten: Hill Diar bijvoorbeeld, of de Vettige Swa.

Kiggen Maar de studenten moeten toch niet alleen door de cafébazen opvangen worden? Het zijn de onderwijsinstellingen die voor extra faciliteiten voor de studenten moeten zorgen.

Peleman Inderdaad. Ik snap de cafébazen wel als ze zeggen dat er te weinig plaats is. Want zij zijn vaak de dupe als de politie moet optreden tegen overlast. Dat is ook niet altijd juist. Ik ben trouwens tegen die GAS-boetes. Laatst zag ik een jongen die een boete kreeg omdat hij tijdens een feestje zijn plastic bekertje op een grote berg andere beertjes gegooid had, naast de muur van het café.

Kiggen Het is vooral belangrijk dat men de studenten sensibiliseert in plaats van beboet. Ieder jaar komen er jongeren bij die denken dat ze hier 's avonds het varken mogen uithangen. Zowel het stadsbestuur als de onderwijsinstellingen moeten de studenten duidelijk zeggen dat er wel degelijk regels zijn. Vanuit het bestuur zou er een verantwoordelijke moeten worden aangesteld die zich volledig met de studentenbuurt bezighoudt. En er is een apart wijkteam nodig om problemen op te lossen.

Aan politie is er nochtans geen gebrek in de studentenbuurt. Zorgt dat niet voor meer animositeit, zoals met de camera op de Ossenmarkt?

Peleman Die camera heeft de studenten meer goed dan kwaad gedaan, dat kan ik u verzekeren. De politie heeft er onder andere een bende mee kunnen oprollen die zich specialiseerde in het beroven van dronken studenten. In 2013 komt er trouwens ook een op de hoek van de Sint-Jacobsmarkt en het Frans Halsplein. En maar niet om zatte feestjes in het oog te houden, dat is om de vele drugdeals op dat plein een halt toe te roepen.

In Leuven leidt men studenten op als stewards, om op een proactieve manier te sensibiliseren en overlast tegen te gaan.

Peleman Stewards zijn inderdaad een optie. En eventueel een studentencommissaris.

Vosters Het allerbelangrijkste is dat zowel het stadsbestuur als de onderwijsinstellingen hun verantwoordelijkheid nemen. Als ze van Antwerpen de grootste studentenstad willen maken, moet er voor een deftig beleid gezorgd worden.

Laat ons de zaak eens vanuit een ander perspectief bekijken. De café-uitbaters en studentenverenigingen beseffen wel degelijk dat er problemen zijn. Een mooi voorbeeld is het nieuwe rechtencafé Den Uil op het Frans Halsplein. Onlangs organiseerde de uitbater van het café samen met de praeses van Sofia een vergadering met de buurt-

bewoners. Op die vergadering werden in overleg met alle bewoners duidelijke afspraken gemaakt om de overlast te beperken. Zo worden er bijvoorbeeld geen schachten-drills meer georganiseerd op het plein als de school begint of eindigt, dus als er kinderen rondlopen. Trauma ontweken!

En dan is er ook nog het stadsbestuur. “Het kan natuurlijk altijd beter”, vertelt een medewerker van de Dienst Onderwijs ons als we informeren naar het communicatieprobleem, “maar we werken er wel degelijk aan. De dienst ‘Samen leven’ zit geregeld samen met de buurtbewoners om problemen en klachten te bespreken, en ieder jaar is er een stedelijk wijkoverleg. Stewards inzetten zoals in Leuven gaat bij ons niet, omdat we geen fakbars hebben. We vragen de studentenverenigingen wel om bij evenementen enkele verantwoordelijken aan te duiden die hun medestudenten in bedwang houden. Dat is een engagement van de studentenverenigingen en maakt deel uit van de intentieverklaring die jaarlijks opgesteld wordt. Die wordt ondertekend door het Antwerps Studentenuitvoerend Comité, de instellingen voor hoger onderwijs, cafés en horecazaken in de historische studentenbuurt, de stadsdiensten en de lokale politie.” Opvallend aan deze opsomming is dat er een instantie ontbreekt. Een intentieverklaring waarvan het voornaamste doel het beschermen van de leefbaarheid van de buurtbewoners is, zou opgesteld moeten worden met inspraak van die buurtbewoners. Samen de problemen bespreken en een oplossing zoeken met alle actoren: Europese Unie-gewijs. Als dat geen Nobelprijs waard is. ■

Artrrose bestrijden met cholesterol medicatie

Stefan Clockaerts van de Universiteit Antwerpen vond tijdens zijn doctoraat aanwijzingen dat cholesterolverlagers schade aan kraakbeen kunnen voorkomen. Zijn ontdekking begon met het bewijs dat vetweefsel in het kniegewricht ontstekingsstoffen uitscheidt, die het kraakbeen beïnvloeden. Vetverlagende middelen als statines en fibraten bleken ervoor te zorgen dat het knievet stopte met de productie van deze ontstekingsstoffen. Bovendien stelde Clockaerts vast dat artrrose significant veel minder vaak voorkomt bij mensen die statines slikken, bijvoorbeeld vanwege een te hoog cholesterolgehalte. "Voordat deze middelen echter in de praktijk kunnen worden toegepast op potentiële patiënten met artrrose, is een gedegen dubbelblind klinisch onderzoek nodig", verklaart Clockaerts. "Vervolgens zullen we kijken of de huidige vermoedens echt worden bevestigd."

Angst voor wiskunde kan pijn doen

Angst voor wiskunde kan een reactie in de hersenen produceren te vergelijken met die wanneer een persoon fysieke pijn ervaart, althans volgens een recent onderzoek aan de universiteit van Chicago.

Met behulp van hersenscans, stelden onderzoekers vast dat de hersengebieden die actief zijn wanneer mensen met een angst voor wiskunde zich voorbereiden op wiskunde, overlappen met de hersengebieden die de dreiging van fysieke pijn registreren. Het onderzoek werd gerapporteerd in hun paper, "When Math Hurts: Math Anxiety Predicts Pain Network Activation in Anticipation of Doing Math" in *PLoS ONE*.

Goudatomen onder de loep

Met de hulp van *Qu-Ant-Em*, de krachtigste elektronenmicroscopie ter wereld, zijn wetenschappers van de onderzoeksgroep **EMAT** (Universiteit Antwerpen) erin geslaagd om de posities van individuele atomen in goudnanodeeltjes te bepalen. "Zulke nanodeeltjes kunnen bijvoorbeeld chemische reacties versnellen of katalyseren", vertelt **Sara Bals** van EMAT (Electron Microscopy for Materials Science). "Bovendien hebben ze een veelvoud aan toepassingen in de nano-elektronica, en worden ze gebruikt in de strijd tegen kanker." Bij al deze toepassingen speelt de 3-dimensionale vorm van de deeltjes een cruciale rol. Om de goudnanodeeltjes in drie dimensies te bestuderen werd gebruik gemaakt van elektronentomografie, een techniek waarbij 2-dimensionale beelden opgenomen met een elektronenmicroscopie via wiskundige algoritmes gecombineerd worden tot een 3-dimensionaal beeld. Het toonaangevende vakblad *Nature Materials* publiceerde de resultaten afgelopen maand.

kort

over onderwijs en onderzoek

tekst: YANNICK WAUMANS

Een behandeling voor IBD

Parasitaire wormen werden recent gebruikt om *inflammatory bowel disease (IBD)* bij mensen te behandelen. **Broadhurst** en anderen hebben nu deze therapie getest op rhesusaapjes met een gelijkaardige aandoening om de mechanismes achter de behandeling te testen. De resultaten suggereren dat de wormen de balans van intestinale bacteriën herstelt. Het onderzoek werd deze maand gepubliceerd in de paper "*Therapeutic Helminth Infection of Macaques with Idiopathic Chronic Diarrhea Alters the Inflammatory Signature and Mucosal Microbiota of the Colon.*" in *PLoS Pathogens*.

Sporttelex

Rugby: Het seizoen is goed begonnen voor de rugbyploeg van de AUHA. **The Midgets** kregen AUGent over de vloer en deden wat ze moesten doen. AUGent ging met 24-5 voor de bijl. • **Hockey:** **Felix Denayer**, hockeyer voor The Dragons, staat in de selectie voor de Champions Trophy. De acht beste landen

ter wereld nemen het tegen elkaar op. De Red Lions staan voor een zware opdracht in een poule met Australië, Nederland en Pakistan. • **Zwemmen:** Op het EK kortebaanzwemmen in het Franse Chartres hebben de Belgische vrouwen, waaronder **Kimberly Buys**, zich geplaatst voor de finale van de 4x50 meter vrije slag.

INKANTELINGS- WETENSCHAPPEN

TEKST: MAX NIETENS

Hoe heet het ook alweer? We begonnen in 2008 met *academisering*, flirtten met de term *rationalisering*, konden ons uiteindelijk toch niet vinden in *inkanteling* en eindigden bij integratie. Die laatste term vond men het meest positief klinken. Maar hoe zit het nu eigenlijk met die integratie? Wat wordt er precies geïntegreerd? En zijn we daar klaar voor? Hoeveel gaat dat allemaal kosten? *dwars* maakt de rekening op.

Concreet gaat er in 2013 het volgende gebeuren: vier departementen van de Associatie van Universiteit en Hogescholen Antwerpen (AUHA) maken de overstap van professionele naar academische opleiding. Die departementen zijn het Departement Revalidatiewetenschappen en Kinesithérapie, het Departement Vertalers en Tolken, het Departement Toegepaste Ingenieurswetenschappen en het Departement Ontwerpwetenschappen (denk architectuur en productontwikkeling). In totaal is dat goed voor achttien opleidingen en ongeveer vijfhonderd werknemers. Universiteit Antwerpen zal haar studentenbestand tot over de 18.000 zien groeien. In heel Vlaanderen gaat het om 21.000 studenten die zich van de ene dag op de andere in een universitaire omgeving bevinden.

Waar komt die integratie vandaan? Volgens rector Alain Verschoren moet men de oorsprong gaan zoeken bij het Bologna-akkoord. De introductie van bachelors en masters over de gehele lijn in 2005 moest ervoor zorgen dat de Vlaamse hogere opleidingen dichter aanleunden bij hun verwanten in heel de EU. Minister Frank Vandenbroucke zocht destijds een manier om de professionele opleidingen van vier jaar een academisch wetenschappelijke onderbouwing te geven. En toen was daar: de integratie.

NIEMAND IS KLAAR

Is de Universiteit Antwerpen klaar voor de integratie? In april van dit jaar antwoordde Verschoren in

dwars 72 op die vraag: “Nee. Leuven ook niet, en Gent ook niet; Hasselt, Brussel, niemand is klaar.” Nu ligt het toch net iets anders. Bart Heijnen, algemeen beheerder van de universiteit, meldt: “We zijn klaar voor zover we klaar kunnen zijn.” Waarmee bedoeld wordt dat alle problemen die voorzien zijn, geen probleem mogen vormen. Verschoren voegt eraan toe: “We hoeven geen *feel-goodniveau* waarop er geen problemen zijn. We gaan voor feiten, en de feiten zijn dat we klaar zijn op financieel niveau en op het vlak van statuten van de hogeschoolwerknemers.”

Want de statuten van hogeschoolwerknemers zijn lang niet dezelfde als die van universiteitsmedewerkers. Er is zoiets als het ZAP-statuut, het Zelfstandig Academisch Personeel. Docenten en gewoon- en buitengewoon hoogleraars hebben het nodig. Om een doctorandus te begeleiden moet je zelf weten hoe het is om onderzoek te voeren. Het is mogelijk om het hogeschoolstatuut te behouden voor overgeplaatst personeel, maar dat statuut zal binnen de universiteit uitdoven. Volgens Verschoren is het echter niet verplicht om

Universiteit Antwerpen maakt zich op voor integratie

zelf een doctoraat te hebben om het ZAP-statuut te verkrijgen. “Een doctoraat staat niet gelijk aan een ZAP-statuut. Vanaf de overschakeling gaan we personeel screenen op individuele basis. Dat noemen we ZAP-tracking. Bij nieuw aangenomen personeel gaan we vooral kijken naar het onderzoek.” Heijnen weer: “Het onderzoeksniveau van de hogeschoolopleidingen zal moeten groeien. Onze centen komen van onderzoek, dus dat moet aanwezig zijn. Maar dat is ook historisch gegroeid bij academische opleidingen, dus ik zie niet in waarom dat voor de professionele opleidingen niet zou kunnen.”

Moeten studenten zich ongerust maken? Wordt een van de geïntegreerde opleidingen minder professioneel, of worden de academische opleidingen minderwaardig? Verschoren: “Dikke larie. Natuurlijk moeten ingenieurs praktisch opgeleid worden. Dat zal ook niet veranderen. Geneeskunde is uiteindelijk ook een professionele opleiding, en Rechten, en Farmacie.” Heijnen: “Professioneel is in dezen een defecte term. Iedere student hoopt met zijn studie een job te vinden.”

GEOGRAFISCHE MONOPOLIE

Op de integratie is al veel kritiek gekomen, vooral vanuit de hoek van de Vlaamse Vereniging voor Studenten (VVS). Een van hun kritiekpunten is dat de “overheveling de onevenwichten versterkt. Één universiteit krijgt het monopolie om in gans Vlaanderen haar deuren te openen.” We hebben het dan over de associatie KU Leuven, dat ook Lessius Antwerpen en Sint-Lucas Gent onder haar instellingen kan rekenen. Ook Verschoren verwijst ernaar wanneer we hem spreken, zij het impliciet: “Dit proces verloopt overal hetzelfde, al komt Universiteit Antwerpen minder in de media. Goed, ons personeel is dan ook niet over heel het land verspreid.” Die geografische monopolie van de KUL speelt vooral op financieel niveau. Het Vlaams onderwijs zit namelijk met een gesloten enveloppe, wat concreet wil zeggen dat het geld evenredig verspreid wordt over de universiteiten, op basis van het aantal studenten dat de associaties kunnen strikken. Dat Leuven in andere steden ook studenten komt inpikken, is dus een teer punt.

Wat betreft de kosten kan Bart Heijnen duidelijk zijn: “Om de integrerende opleidingen tegen 2018 *break even* te krijgen is cumulatief 6 miljoen euro nodig.” Voor infrastructuur is de situatie complexer aangezien tegelijk met de integratie ook de herschikking van de buitencampusen wordt doorgevoerd. Zo wordt er circa tienduizend vierkante meter plaats gemaakt op campus Groenenborger voor de Toegepaste Ingenieurswetenschappen. Door de huidige gebruikers van deze oppervlakte op campus Drie Eiken te huisvesten, wordt er gedeeltelijk verbouwd en komt er ook een nieuwbouw op campus Groenenborger. De verhuis naar campus Drie Eiken is onontbeerlijk voor de integratie van de Ingenieurswetenschappen, maar tegelijkertijd worden de verhuizers in vernieuwde ruimtes ondergebracht, wat ook hen ten goede komt. Financieel komt dit grosso modo neer op het volgende plaatje: 30 miljoen euro vanwege de universiteit, daarenboven nog 15 miljoen subsidie van de Vlaamse Gemeenschap en tenslotte een tekort van 10 miljoen euro “nog te vinden”. Met dat in gedachte wordt dit vast niet het laatste wat over de integratie geschreven wordt. ■

KRONIEK VAN EEN AANGEKONDIGDE DOOD

DE TWEELJARIGE MASTER

TEKST: BENJAMIN THEYS

Begin november pakte De Morgen uit met het nieuws dat de invoering van de tweejarige masteropleidingen niet doorging wegens geldgebrek. "Niet waar!" riposteerde minister Pascal Smet. Het zou enkel gaan om een discussiepunt waarover in december knopen worden doorgehakt. Hoe zit het daar nu eigenlijk mee? Een klein overzicht.

Even terugspoelen naar vorig jaar, december 2011. In dwars 70 schetsten we het hobbelige parcours dat de invoering van de tweejarige masters dan al heeft afgelegd. Er was na veel discussie over de noodzakelijkheid van de tweejarige masters een beslissing genomen om deze pas in te voeren vanaf het academiejaar 2015-2016, zodat studenten in elk geval zouden weten hoe lang ze minstens over hun opleiding zouden doen. Het moest ook de verschillende faculteiten de tijd geven om hun dossiers hieromtrent grondig voor te bereiden - al toonde de Universiteit Antwerpen (en haar studentenbestand) zich altijd al een koele minnaar van het voorstel.

De Studentenraad Universiteit Antwerpen stelt zich op dat moment verschillende vragen over de noodzaak van de tweejarige masters. Ook het feit dat er binnen de academische wereld geen eensgezindheid bestaat over het dossier doet menig wenkbrauw fronsen. Tenslotte rijzen er vragen over de gebrekkige invulling van het extra jaar, en

“
**de tweejarige
masters zijn in prin-
cipe onomkeerbaar**
”

het gebrek aan de nodige extra (financiële) middelen. Volgens het verslag van de Raad van Bestuur van de Universiteit Antwerpen van 28 juni 2011 zou de invoering van tweejarige masters de Vlaamse overheid 17 à 20 miljoen euro kosten, waarvan 2,5 miljoen voor de Universiteit Antwerpen is bestemd. Deze financiële last blijkt te zwaar om dragen in tijden van crisis en zal de doodsteek worden van het plan om meer opleidingen vijf jaar in plaats van vier jaar te laten duren.

In juni van dit jaar pakten onze collega's van

Schamper (UGent) al uit met het nieuws dat geen enkele aanvraag voor een tweejarige master werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Op 6 november van dit jaar berichtte De Morgen dan over de volledige schrapping van het plan. In een reactie op het uitgelekte nieuws reageerde de minister dat er helemaal nog geen beslissing was genomen en dat zijn kabinet rond te tafel ging zitten met de onderwijsinstellingen om de voorwaarden waarin een tweejarige master mogelijk is, vast te leggen. Vorig jaar tekende *dwars* dit nog op uit de mond van rector Verschoren: "De trein is vertrokken, de komst van de tweejarige masters is in principe onomkeerbaar". De trein lijkt nu echter ontspoord te zijn, en we zijn terug bij af.

EN NU?

Hoe het nu verder moet, is moeilijk te voorspellen, al staat het zo goed als zeker vast dat er in 2015 geen extra masterjaar te bespeuren zal vallen. Of dat er wel gaat zijn in 2016-2017 valt af te wachten, aangezien de hele discussie opnieuw gevoerd zal worden. Zo gaat heel veel voorbereidend werk van de verschillende faculteiten verloren. Begin december zal minister Smet samen met de onderwijsinstellingen opnieuw tot een definitief besluit komen. Wordt ongetwijfeld vervolgd. ■

AFGESCHAFT WEGENS TEVEEL ZIEKTE

FACULTEITSRAAD PAKT FRAUDE INHAALEXAMENS AAN

TEKST: MAX NEETENS

Maakt u zich ook soms zorgen dat de inhaalexamens die zieke studenten nu kunnen aanvragen bij vertoning van doktersattest worden misbruikt door procrastinateurs? De faculteitsraad van PSW wel, en gelukkig maar. Zij stellen nu paal en perk aan de fraudulente ziekteveinzers.

Tijdens de examenperiode worden inhaalexamens aangeboden om drie redenen: wegens overlappingen met andere examens, wegens ziekte, en wegens overmacht. Het is die tweede die voor problemen zorgt. Professoren ervaren al een tijdje dat studenten, met een kwinkslag van hun huisdokter, de kans nemen om een examen waar ze eventueel minder goed voor gestudeerd hebben, uit te stellen naar het einde van de examenperiode. Een heikel punt voor de meesten onder de hoogleraars, want zij hebben al genoeg om handen rond die periode. Examens verbeteren. Papers verbeteren. Op vakantie gaan.

Volgens studentenvertegenwoordigster Kristy Broekmans gaat het concreet om een groep recidivisten die zich in meerdere examenperiodes per academiejaar ziek meldden. Dat zijn er zo'n veertig, met een dikke tien daarvan die elke periode hun verkouden kat stuurden. Broekmans is bezorgd dat de faculteitsraad de symptomen bestrijdt, maar niet de oorzaak van de problemen. "Studenten doen ook aan examenspreiding wegens problemen met de examenroosters."

“**Studenten doen aan examenspreiding wegens problemen met hun examenrooster**”

WANNEER TECHNISCH MOGELIJK

Na een hele tijd overleggen met studentenvertegenwoordigers pakt de faculteitsraad van PSW nu uit met hun maatregel. De doelstelling van deze maatregelen is dus om de inhaalexamens als examenspreiding te ontmoedigen. Volgens faculteitsdirecteur Koen Pepermans zijn er twee uitzonderingen wanneer inhaalexamens nog wel georganiseerd worden. Wanneer de oorzaak overlapping is ("wanneer technisch mogelijk") en wegens overmacht. Daar bovenop "worden deze inhaalexamens ook gesignaleerd aan de ombud-

sen". Studenten die met een doktersattest hun ziekte kunnen bewijzen, en die dat doktersattest op de dag van hun ziekte zelf hebben aangevraagd, mogen zich bij een inhaalexamen dat reeds bestaat aansluiten. "Als er voor een bepaald vak geen extra examenmoment voorzien wordt omwille van de vermelde redenen, dan wordt aan de docent gevraagd of het mogelijk is om een extra examenmoment te organiseren."

Dat is dus wat er verandert. Waar in vroegere tijden de faculteit aan elke docent vroeg een inhaalexamen voor te bereiden, wordt dat dus nu de verantwoordelijkheid van de docent zelf. Hij of zij kiest, wanneer de situatie zoals beschreven zich voordoet, of en wanneer hij een inhaalexamen organiseert. Dat heeft twee gevolgen, volgens Broekmans: ten eerste, voor grotere vakken zoals statistiek en inleiding tot de sociologie worden naar alle waarschijnlijkheid al inhaalexamens georganiseerd wegens overlapping of overmacht, maar bij minder populaire vakken is dat niet voor de hand liggend. Ten tweede, "de student is onderhevig aan de willekeur van de docent, en of hij of zij hen goedgezind is." Wanneer die ook maar vermoedt dat er fraude mee gemoeid is, kan hij het examen afzeggen. Brassers worden dus maar beter niet ziek. En bedenk u, inhaalexamens wegens ziekte is geen recht, maar een gunst. ■

De Internationale Editie

DE SPANNING TUSSEN MERKEL EN PORTUGAL

Geen zichzelf respecterend blad zonder buitenlands nieuws, dachten wij. Elke maand bieden we daarom een buitenlands student de kans zijn visie op de actualiteit te delen. Gebukt onder een enorme schuldenlast en talloze manifestaties is Portugal het volgende land dat meegesleurd wordt door de euro-crisis. Daniel Cerejo, redacteur bij Jornalismo Porto Net: "Het samenhangingsgevoel onder de Portugese inwoners is sterker dan ooit. Maar het is er om de verkeerde redenen."

Waar Portugal vroeger een Europese grootmacht was, een leider in wereldontdekkingen, lijkt het nu meer op een heksenketel. De economische recessie duurt. Samen met Griekenland, Spanje, en Italië, lijdt nu ook Portugal onder de bezuinigingen doorgevoerd door binnenlandse regeringen en de Europese Unie. Bij haar bezoek aan Lissabon wordt de Duitse bondskanselier Angela Merkel op vijandige manier ontvangen. Spandoeken dragen de tekst "Hitler Go Home." Het ratingagentschap Fitch behoudt een negatief uitzicht op de krediet score van het land. De Portugezen zelf uiten hun woede: Lissabon, Coimbra en Porto gaan gebukt onder pro-

testacties. Meer bezuinigingen moeten de economie versterken. De Portugese premier Pedro Passos Coelho ziet zijn populariteit krimpen. Volgens hem kan dit lange aanpassingstraject enkel behaald worden als er een sociale consensus bereikt wordt. De Portugese inwoners zullen, net zoals in andere Zuid-Europese landen, hun steentje moeten bijdragen

aan de heropbouw van de economie. Allemaal goed en wel, maar met een groeiend werkloosheidsaantal, momenteel op en rond 871.000, is de opdracht moeilijker dan voorgesteld wordt. De regering is van plan een reeks fikse besparingen door te voeren. De belastingen op inkomen, eigendom, brandstof en voertuigen worden verhoogd. Ook wordt gesneden in pensioenen en werkloosheidsuitkeringen. Vol-doen aan de voorwaarden van internationale geld-schieters is nu het allerbelangrijkste. De schuld terugdringen, dat is wat telt.

Het kookpunt wordt bereikt op 14 november. Duizenden ontevreden inwoners verzamelen voor het Portugese Parlement in de hoofdstad Lissabon. Ramen worden ingegooid, agenten worden aangevallen, mensen worden gearresteerd. Men ziet zijn eigen toekomst en die van zijn familie vervagen. Volgens de Portugese minister van Financiën Vitor Gaspar bevindt het land zich in een situatie waar de ruimte om te manoeuvreren steeds kleiner wordt. De Europese trojka, een reeks afgevaardigden van de Europese Commissie, de Europese Centrale Bank en het Internationaal Monetair Fonds, legt een besparingspolitiek op wegens het niet opvolgen van

richtlijnen van de Eurozone. De voorzitter van de trojka, José Manuel Barroso, voorziet een som van €78 miljard euro voor de Portugese regering in ruil voor die strenge besparingen. Het blijkt eerder een symptoombestrijding dan een doeltreffende oplossing. Het is geen verrassing dat de publieke opinie over de trojka cynisch is. “De verdoemenis in met trojka, wij willen ons leven terug”, dragen talloze bannieren en affiches. Een polarisatie blijkt zich op te stellen in het land. Een polarisatie die snel kan kantelen naar een breuk binnen de regering en het volk. Een breuk die er misschien al is.

VOORWAARDEN VOLDAAN

Na maandenlange strubbelingen, protestacties en laksheid lijkt Portugal nu toch het hoofd boven water te houden. Volgens een inspectie van de Europese trojka voldoet de Portugese regering aan de voorwaarden om noodleningen aan te vragen. Het begrotingstekort is teruggeschroefd naar vijf procent van het bbp dit jaar en 4,5 procent voor het komende jaar. Portugal kruipt zo, langzaam maar zeker, uit het dal van de crisis. Er is weer hoop op herstel in de toekomst. Niet dat het Portugese volk zich daar

veel van aantrekt. Ja, de besparingen volgen de correcte lijn - althans volgens het Internationaal Monetair Fonds. De burgers zelf zien de toekomst van hun land nog altijd somber in. Premier Pedro Passos Coelho wordt door velen uitgeroepen tot hofnar van

“
**Merkel heeft van
Portugal een economische Frankenstein
gemaakt**”

Angela Merkel. Ook de Portugese zakenkrant Dario Economico heeft geen goed oog in wat er komen zal. “Merkel heeft van Portugal een economische Frankenstein gemaakt”, koppen ze. Duitsland, en in het bijzonder Angela Merkel, blijkt zo de schuld te hebben afgeroepen over het Europa van de 21ste eeuw. Een tendens waaraan wordt vastgehouden.

Spanje kant zich tegen Merkel. Italië keert zich tegen de bondskanselier en de technocraat Mario Monti,

die laatste ziet het besparingsplan als de enige redding van Europa. Griekenland vervalt in een stadium waar enkel het Orakel van Delphi hun redding kan leveren. De Grieken verschuiven zo het evenwicht steeds meer naar andere landen, want als één land ten onder gaat, volgt de rest. Duizenden mensen schuiven aan voor een job. Studenten met een diploma vergooien hun toekomst. Europa verandert langzamerhand in een slepende centrumrechtse supermacht en de verdeeldheid tiert welig. De economische crisis verandert de Europese Unie in een grote boksring: Noord-Europa tegen Zuid-Europa. Elke staat in economische problemen leent om te lenen, om te lenen. Paradoxaal? *Go figure*. We zullen maar geloven wat er allemaal gedaan en gezegd wordt. Polytheïsme, monotheïsme, Obamaïsme, Merkelisme, of zelfs Van Rompuyisme; dat doet er allemaal niet meer toe. Terwijl Portugal zich uit de verdoemenis helpt, zakt Griekenland steeds verder weg. Europa zal verder blijven bestaan. Europa moet verder blijven bestaan. De heilige euro is onze redding. ■

Wij danken Daniel Cerejo, redacteur bij Jornalismo Porto Net voor zijn inzending.

ELKE MAAND ONDERZOEKT
DWARS EEN VAN DE ZEVEN
DEUGDEN. MET BEELDEND
MATERIAAL STELLEN WE
DE DEUGD VAN DE MAAND
VOOR, ZOALS WE DIE OP DE
STRATEN VAN ANTWERPEN
VOOR ONZE LENS HEBBEN
GEKREGEN. DEZE MAAND:
TEMPERANTIA

FOTO'S: ELINE VERSTEGEN

HET MARKTSEGMENT

TEKST: CEDRIC SUYKENS & EVELYN VOLCKERYCK

De financiële wereld, je leest er overal over. Maar soms kan de moed je in de schoenen zakken. Het ene na het andere ingewikkelde concept wordt je naar het hoofd gesmeten, zonder enig spoor van uitleg of zelfs maar begrip voor wie niet zou weten wat een *flash crash* of schuld papier is. Geen paniek, want iedere maand verduidelijkt Capitant, de studentenvereniging die studenten wil inleiden tot en begeleiden naar de financiële markten, op deze pagina's de werking van de beurs. Dit jaar gidst 'Het marktsegment' je door het nieuws over de beurs zonder gevaar voor struikelen over moeilijke termen en ingewikkelde concepten. Wij leggen ze hier namelijk in mensentaal uit.

Ratingbureaus hebben een belangrijke doch sterk bekritiseerde functie. Hun doel is om de kredietwaardigheid van de financiële instrumenten die financiële instellingen, bedrijven en landen uitgeven te analyseren en een score te geven. Deze score is zeer belangrijk voor een bedrijf want hij bepaalt aan welke interest het zich kan financieren. De meest gekende ratingbureaus zijn Standard & Poor's, Moody's en Fitch, elk met hun eigen schaal

van kredietwaardigheid.

Reeds sinds het begin van de financiële crisis hebben ratingbureaus het fel te verduren gekregen. De wijze waarop ze bepaalde producten hebben beoordeeld is door velen sterk bekritiseerd. De crisis heeft duidelijk gemaakt dat producten die als zeer veilig werden gezien, niets meer waren dan goed verpakte rommel. Een voorbeeld hiervan zijn

de CDO's en MBS's die rond de jaren negentig in het leven zijn geroepen. Deze instrumenten lieten toe hypotheken zo te verpakken dat het risico verdeeld werd en een ratingbureau een hoge rating kon geven. Het zijn deze producten die het spatzen van de vastgoedbubbel in de hand hebben gewerkt. De ratingbureaus kregen dan ook veel, terechte, kritiek te horen.

EEN EUROPEES RATINGBUREAU

De crisis bracht de vele tekortkomingen van de analysemethode van de ratingbureaus naar boven. Nieuwe statistische modellen werden ingevoerd en de discussie over het belangenconflict tussen ratingbureau en financiële instelling laaide hoog op. De financiële instellingen betalen de ratingbureaus een *fee* om hun producten te analyseren en niet de kopers van hun producten. Uit vele onderzoeken blijkt dat deze structuur ervoor zorgt dat in een gunstig economisch klimaat de

“

**Overdreven
optimistisch
in een
gunstig
klimaat
en sterk
negatief
in een
ongunstig
klimaat**

”

ratings te positief zullen zijn en in een ongunstig economisch klimaat te negatief. *Moral hazard* speelt hier duidelijk mee: ratingbureaus kunnen beïnvloed worden in hun rating door de enorme sommen geld die bedrijven over hebben voor een goede rating. Stel nu dat een van de ratingbureaus een negatief advies geeft, dan zou de bank in kwestie simpelweg een ander bureau kunnen opzoeken in de hoop wel een positieve rating te krijgen. Het is duidelijk dat dit systeem niet in het voordeel is van de kleine belegger. Daarnaast hebben slechts drie ratingbureaus echt iets te zeggen en allen zijn Amerikaans, wat internationaal toezicht bemoeilijkt. De Europese Unie is enkele maanden geleden reeds met een oplossing naar voren gekomen: de oprichting van een eigen Europees ratingbureau. Hoewel dit voorstel fel bediscussieerd werd, zijn er geen recente ontwikkelingen meer.

De reputatie van deze *Big Three* heeft wel degelijk een flinke knauw gekregen door de crisis. Op 21 juni 2012 verlaagde Moody's de kredietwaardigheid van vijftien 's werelds grootste banken. Onder andere Credit Suisse, Citigroup, BNP Paribas en JP Morgan moesten dit ondergaan. De kosten van deze kredietverlaging werden geraamd in de miljarden. Deutsche Bank alleen al zou zo'n 168 miljard extra nodig hebben. Deze kosten worden berekend door te kijken naar de stijging van de interest die ze betalen enerzijds en de grotere hoeveelheden waarborg die de bank moet aanhouden anderzijds. De dag na de verlaging waren de koersen van de meeste van deze banken echter opnieuw aan het stijgen. De markten hadden zich al voorbereid op een kredietverlaging en de vijftien banken (behalve Credit Suisse) voelden amper iets.

POLITIEKE IMPASSE

Ook vandaag nog spelen de ratingbureaus, ondanks het feit dat ze een groot deel van hun geloofwaardigheid verloren hebben, een grote rol. Omwille van de hoge schuldgraad krijgen landen zoals Griekenland en Spanje te maken met zogenaamde *downgrades*, verlagingen van hun kredietwaardigheid. Dit zorgt er dan weer voor dat ze een hogere interest moeten betalen op hun staatsobligaties. Ook hier zien we een asymmetrische rating: overdreven optimistisch in een gunstig klimaat en sterk negatief in een ongunstig klimaat. Met andere woorden, ratingbureaus hebben in het verleden overreageerd en willen dit nu rechtzetten door opnieuw te overreageren, maar dan negatief.

Een eenmalige kredietverlaging heeft op zich een beperkt effect maar betekent vaak de start van een neerwaartse spiraal. Kijk bijvoorbeeld naar Griekenland, dat nu door de ratingbureaus als rommelland wordt bestempeld. Het is zo goed als onmogelijk voor Griekenland om in de financiële markt middelen te lenen dus is het genoodzaakt zich te richten tot de Europese Unie en zijn noodfondsen. Op 26 november 2011 onderging ook België een *downgrade* van Standard & Poor's en op 16 december een tweede van Moody's. Iedereen herinnert zich nog wel de krantenkoppen die schreeuwden om een oplossing voor de politieke impasse waar ons land zich toen in bevond. Er kan veel geschreven en gediscussieerd worden over deze ratingbureaus maar uiteindelijk blijven zij van vitaal belang om de belegger een idee te geven over het risico van zijn investeringen. ■

HET LEED DAT BEURZEN AANVRAGEN HEFT

OVER DOCTOREREN EN BUITENLANDSE STUDIEDROMEN

TEKST: MARLIES VERHAEGEN & JUDITH BUYSSE • ILLUSTRATIES: FRITS

Doctoreren is niet vanzelfsprekend en het krijgen van een beurs die je in staat stelt je volledig op je onderzoek te richten al helemaal niet. Studenten die kiezen voor een specialisatieprogramma, stage of Master na Master in het buitenland, moeten dikwijls ook op zoek naar gulle gevers. Met het nodige doorzettingsvermogen en wat inventiviteit kom je in je zoektocht naar beurzen echter een heel eind. Tips van vijf ambitieuze dames voor intellectueel verantwoord *golddiggen*.

Op dit moment telt de Universiteit Antwerpen ruim 1.100 geregistreerde doctorandi en in het afgelopen academiejaar werden bijna honderdvijftig doctoraatsproefschriften succesvol verdedigd. Financiering voor het doctoraat kan op drie manieren gebeuren: Via een aanstelling als werknemer (assistent) aan een universiteit; via projectgebonden financiering (als bursaal of werknemer word je tewerkgesteld voor projecten) of via persoonsgebonden financiering.

Het FWO (Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen) en het IWT (Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie) zijn de twee grootste instanties om een beurs te verwerven op eigen naam en zo voor vier jaar voltijds onderzoek uit te voeren. Statistisch bieden deze kanalen het meeste kans op succes bij het voorbereiden van een doctoraat. VLIR-UOS (Vlaamse

Interuniversitaire Raad – Universitaire Ontwikkelingssamenwerking) biedt doctoraatsbeurzen via het VLADOC-programma aan voor onderzoekers van wie het onderzoeksvoorstel ontwikkelingsproblematiek als onderwerp heeft. Verschillende Belgische universiteiten hebben kredieten beschikbaar voor doctoraaltrajecten, zoals startkredieten van het Bijzonder Onderwijsfonds. De Universiteit Antwerpen kent financiële ondersteuning in de vorm van opleidingskredieten.

UIT EIGEN ERVARING

Iemand die het klappen van de zweep kent is Denies Du Mon: “Ik zit in het eerste jaar van mijn doctoraat hier in België, maar ik heb wel op verschillende plaatsen een aanvraag ingediend. Ik krijg maar een beurs voor een jaar, dus ik moet

mijn aanvraag hernieuwen. Dat ga ik ook doen in het buitenland. Vorig jaar kreeg ik goedkeuring voor een beurs van de Arts and Humanities Research Council voor de University of Edinburgh en ik werd toegelaten aan de Freie Universität van Berlijn, maar zonder beurs. Ik heb die twee niet aangenomen om in België te kunnen blijven, eerder om financiële redenen. Ik heb zelf een aanvraag ingediend bij het FWO. Verder heb ik ook nog een beurs aangevraagd bij de Fernand Lazard Stichting. Ik vroeg ook nog beurzen, bij de British Council en de DAAD (voor Berlijn). Voor Edinburgh heb ik ongeveer 15 beursaanvragen - scholarship awards, bursaries, research funding - ingediend. Deze kan je na lang zoeken terugvinden op de website, elk met andere vereisten en motivatiebrieven: dat is dus heel veel werk. Alle instanties op dit vlak zijn vrij ontoegankelijk: ze zijn duizelingwekkend en tijdrovend, maar je moet echt *out of the box* denken als je aan geld wilt geraken in het huidige economisch klimaat.”

Wat haar opviel is dat in België heel veel mensen enkel bij het FWO proberen en niet verder zoeken naar alternatieve opties. “Ze wachten bang af tot ze eindelijk iets horen van het FWO. Als ze dan geen beurs kregen en teleurgesteld zijn, vind ik het vooral jammer dat ze geen andere mogelijkheden benutten.”

“Wees dus heel georganiseerd en houd goed je documenten bij. Steek veel tijd in je onderzoeksvorstel, maar verwaarloos je motivatiebrief niet. Wees innovatief; zowel academisch in je voorstel, als in je zoektocht naar geld. Houd er rekening mee dat zoeken en schrijven echt enorm veel tijd

vergen dus plan dit ook in. Tenzij je alle geluk op het FWO-paard verweidt.”

“
**het is stresserend
je in de schulden te
steken voor een studie**
”

ERASMUS IS ZO JAREN NEGENTIG

Nadat ze in september haar Master in de Rechten aan onze universiteit behaalde, begon Yousra Benfquih aan een European Master in Human Rights and Democratisation aan het European Inter-University Center in Venetië. “Deze studie kostte me 4.130 euro aan inschrijvingsgeld. Het leven in de dogenstad is duur en per maand betaal ik 850 euro aan huur en eten. Het programma voorziet het tweede semester een verblijf aan een partneruniversiteit. Ik gaf Kopenhagen, Utrecht en Padua op. Als het uiteindelijk Denemarken wordt, zullen mijn leefkosten nog stijgen.” Vorig schooljaar vroeg ze dan ook verschillende beurzen aan. Via Rotary, Vocatio en ActUA kreeg ze 19.000 euro.

Floor Keuleers werd twee jaar geleden Bachelor in de Politieke Wetenschappen. Na een Master Vergelijkende en Internationale Politiek in Leuven, koos ze in 2011 voor een Master of Philosophy in

Development Studies aan de University of Cambridge. Zoals we in de Internationale Editie van dwars 75 berichtten, is studeren in het Verenigd Koninkrijk niet goedkoop. “De totale kostprijs van mijn jaar in Cambridge, schat ik op 23.000 euro. De universiteit begrootte inschrijvingsgelden, de huur van een kamer en levensonderhoud voor een academiejaar op 20.000 pond of ongeveer 25.000 euro. Ik ben dus met iets minder toegekomen.” Ook Keuleers beproefde haar geluk bij Rotary en kreeg een districtsbeurs van 12.000 euro.

Via de site van de Universiteit Antwerpen: Onderwijs > doctoreren en > Onderzoekers – financiering kom je veel meer te weten over interne en externe financieringsmogelijkheden (zie folder: Hoe financier ik onderzoek). Voor financiering van doctoraatsstudies in het buitenland, kan je je wenden tot het departement Onderzoek van de Universiteit Antwerpen (ADOC) of tot de dienst Internationale Samenwerking (dIS). Het eerste aanspreekpunt binnen onze universiteit betreffende doctoraten en de doctoraatsopleiding is Kim Huyge.

Ga voor info over beurzen voor afgestudeerden langs bij de dienst Internationale Samenwerking (Stadscampus, Gratiekapelstraat 10), bezoek de site of een van de infolunches (zie zakagenda) voor informatie over studeren, onderzoek, stages en werkvakanties in het buitenland. Blader de folders Wegwijs na de universiteit en Grandioos Grenzeloos door voor inspiratie over de mogelijkheden en eventuele sponsors. En jongens, laat jullie niet kennen en kom van de haard vandaan.

DINERS

Contact krijgen met een lokale afdeling van deze wereldwijde organisatie van begoede weldoeners, was niet eenvoudig. Keuleers vindt dat de club best wat toegankelijker kan worden voor studenten met buitenlandplannen. Zowel zij als Benfquih zijn wel erg te spreken over hun peter die hen voordroeg bij zijn club en goed begeleidde tijdens de procedure. De beslissing over het aanvragen van hun kandidatuur werd tijdens een informeel club diner genomen. Eens aanvaard door de andere clubleden, volgden nog de opmaak van een schriftelijk dossier en een mondelinge fase voor een jury. Benfquih ervoer de hele procedure als redelijk energie-intensief. Keuleers vindt dat ze niet overmatig veel tijd in haar voorbereiding stak in ruil voor wat ze kreeg. Zonder beurs was ze evenwel niet naar Cambridge vertrokken. “Het zou niet onmogelijk geweest zijn, er zijn altijd nog wel studentenleningen. Ik zou het echter een zeer stresserende situatie hebben gevonden om mij in de schulden te steken voor een studie.”

Bij Vocatio krijg je geen peter maar een ambassadeur. “Voor mij was dat Mia Doornaert. Ik weet niet of dit standaard is maar ik ben met haar gaan eten en we hebben een zeer uitgebreid en aangenaam gesprek gehad. Omdat ze als het ware mijn zaak moest bepleiten voor een jury, was het voor haar belangrijk om een idee van mij te vormen”, aldus Benfquih. De 7.500 euro die ze voor haar ‘roeping’ kreeg, wordt in twee schijven uitbetaald. Ze kan de komende drie jaar de tweede schijf aanvragen, mits een verslag over de vordering van haar studieprojecten.

LEONARDO = ALTIJD PRIJS

Vorig schooljaar vertrokken 6824 Belgische studenten ‘op Erasmus’ en kregen onze universiteiten 7837 buitenlandse studenten over de vloer. Vanaf volgend jaar worden er echter financieringsproblemen voor het Erasmusprogramma verwacht. Het goede nieuws: er zijn andere manieren om met Europees geld de parking te veroveren.

“**je moet echt ‘out of the box’ denken als je aan geld wilt geraken in het huidige economisch klimaat**”

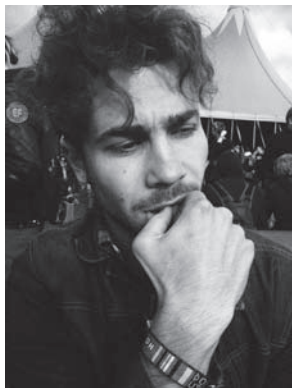
Over enkele dagen vertrekt Fien Hiel naar Lincoln, Verenigd Koninkrijk. Ze doet er een onderzoekstage aan de School of Journalism en kreeg daarvoor een beurs via het Europese Leonardo da Vinci programma. Ze studeerde communicatiewetenschappen en is zowel Master in de Strategische Communicatie als in Internationale Betrekkingen en Diplomatie. Haar is het leed uit de titel totaal onbekend. “Ik heb niets dan positieve ervaringen met beursaanvragen en dit is mijn derde uitwisseling. De informatie online en op infosessies is relevant en bij de dienst Internationale Samenwerking (dIS) kan je altijd terecht. Ze zijn erg behulpzaam en vriendelijk.”

Anissa Guerti is op dit moment op stage in Spanje. De voormalige studente (bachelor Engels-Spaans, Master Engels) werkte na afstuderen anderhalf jaar maar besloot dan om taalassistentente Engels in Valencia te worden. Haar buitenlands tussendoortje hield dus een loonverlies in, maar dat compenseert ze via een Leonardo-beurs van 5.000 euro. “Ik heb enorm veel hulp gekregen, vooral van Jill Aerts (dIS). Zij beantwoordde mijn vragen, heeft mijn dossier snel verwerkt en hield me steeds op de hoogte. Alle documenten invullen, een motivatiebrief schrijven en informatie over mijn stageplek bemachtigen vergden vrij veel tijd. Ik heb enkele weken moeten wachten tot mijn dossier aanvaard was. Ongeveer twee weken nadat ik aanvullende documenten had ingediend, stond er al 75 procent van de beurs op mijn rekening. Het overige kwartje krijg ik na het indienen van een evaluatieformulier.” ■

LEVEN IN DE EINDTIJD APOCALYPSE NOW?

YVES PEPERMANS IS DOCTORANDUS AAN DE PSW-FACULTEIT VAN DE UNIVERSITEIT ANTWERPEN. ELKE MAAND SCHRIJFT HIJ EEN SUBJECTIEVE, SPORADISCH SUBVERSIEVE COLUMN OVER WAT ER VAN EN DOOR ONS NOG MOET KOMEN.

Ik hoop van harte dat ik met mijn Engelse titel de studentenvertegenwoordiger voor Vlaamse Aangelegenheden niet beledigd heb. Dat wil ik namelijk pas in de volgende column doen. Ik wil het in mijn rubriek voor de moderne student over de Apocalyps hebben. Ik las de krant vandaag en ver in het Oosten verklaarde men de oorlog die “de poorten van de hel heeft geopend”. Op dezelfde pagina stelden de weinig donkergroene mensen van PricewaterhouseCoopers dat we zelfs bij een verdubbeling van onze huidige inspanningen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, afstevenen op een opwarming van de aarde met zes graden tegen het einde van de eeuw. Met andere woorden: de wereld wordt iets tussen een sauna en een blik sardienen. Een kleine geruststelling vond ik gelukkig in diezelfde krant bij onze paus die me op het hart drukte dat de wereld niet zal vergaan en dat de heer Jezus Van N. helemaal niet het einde van de wereld beschrijft.

We kunnen er echter niet omheen dat het einde van de wereld al een hele tijd goed in de markt ligt. Misschien komt

het omdat we ons gemakkelijker het einde van de wereld kunnen inbeelden dan - ik denk nu maar *out of the box* - de ombouw van een voormalige autofabriek te Genk tot een fabriek die als doel heeft elektrische wagens en trams in plaats van winst te maken. Ongetwijfeld zal op 12-12 of 21-12 (naargelang de juiste misinterpretatie van de Mayakalender) uw facebook of twitteraccount weer vol staan met ludieke, veel gelikete kwinkslagen over het einde van de wereld. Ook de Apocalyps staat tegenwoordig tussen aanhalingstekens.

Het zijn echter niet alleen de Groene Khmer, Joods Actueel of obscure sekten die continu met de Apocalyps schermen. Ook degenen die van Vlaanderen Beieren aan de Noordzee willen maken, maar dan zonder de ongerepte natuur, zeggen al dertig jaar dat de index hervormd, of in de volksmond: afgeschaf, moet worden, omdat we anders het Griekenland aan de Noordzee zullen worden.

Doembeelden hebben niet de bedoeling om de toekomst te voorspellen,

maar om het heden te veranderen. De Apocalyps is immers niet in aantocht, ze is hier en ze gaat voorlopig niet weg. Ze is dagelijkse kost voor onze leeftijdsgenoten in Athene en Gaza. Voor de bootvluchtelingen op weg naar Fort Europa die als visvoer dienen voor onze sushi. Terwijl de Bijbelse Apocalyps nog de uitverkorenen het paradijs biedt en de slechten verdoemt, wordt vandaag de elite van de machteloze gescheiden. Het heeft geen zin om te wachten tot de Beloofde Revolutie of Land of nucleaire Apocalyps er is. Het is in deze realiteit dat we kant moeten kiezen.

“There is a war between the ones who say there is a war and the ones who say there isn’t”, zong Leonard Cohen. Er was ooit een partij in Antwerpen die Waardig Ouder Worden heette. Ze hadden Cohen als lijsttrekker moeten kiezen. Ik had vast strategisch kant voor hem gekozen. ■

DOUCHEN IN DE KAZERNE

ANTI-KRAAK IN ANTWERPEN

TEKST: SANNE PERVE & BASIA DAJNOWICZ • FOTO'S: ISABEAU VOGEELEER

Wie heeft ze nog niet gezien: Antwerpse panden met aan de ramen posters met opschrift 'bewaakt door bewoning'? Vaak gaat het om oude bedrijfsruimten, zoals de oude rijks-wachtkazerne in de Korte Vlierstraat of het oude postsorteercentrum bij station Berchem. Gebouwen die de fantasie prikkelen. Want geef toe, in een oude Rijkswachtkazerne in hartje stad wonen: het klinkt best aantrekkelijk. Maar wat betekent 'bewaakt door bewoning' en hoe doe je dat? *dwars* ging op zoek in de wereld van anti-kraak en *anti-anti-kraak*.

In Antwerpen leveren onder andere Interim, FMT en Camelot 'totaal leegstandsbeheer', waarvan de laatste de grootste is. Slimme zet om een naam te kiezen die doet denken aan kastelen. Maar goed, 'totaal leegstandsbeheer', *c'est quoi ça?* Camelot wordt ingehuurd door vastgoedeigenaren die hun bezit willen voorzien van bewoners. Zij moeten dat eigendom dan onderhouden en in de gaten houden. Want een pand dat bewoond wordt, kan niet gekraakt, vernield of gebruikt worden voor illegale feestjes en brandstichting. Op de site van Camelot is een gefotoshopt plaatje te zien van alle mogelijke onheil. Je zou bijna gaan denken dat alle krakers criminelen op vernielmissie zijn. Toch is een bewoond pand interessanter dan een onbewoond pand. Het onderhoud wordt voorzien, vandalisme wordt binnen de perken gehouden en je bent als eigenaar niet langer verplicht leegstandstaksen te betalen – al zou dat laatste volgens Bianca Debaets van Camelot niet hét uitgangspunt mogen zijn om deel te nemen aan het project.

Maar wat wil dit zeggen voor de bewoners? Hoe mooi het ook klinkt, zo'n rijkswachtkazerne heeft niet de infrastructuur van een doorsnee rijtjeshuis. Hoe zit het dan met meubels, een keuken en badkamer, centrale verwarming en elektriciteit? Als bewoner moet je vaak niet de grootste luxe verwachten, toch zullen de basics wel aanwezig zijn. Ja, je moet de 'bedrijfsdouche' vaak delen met een tiental anderen. Ja, je moet je eigen meubelen voorzien. En ja: de woongelegenheid is tijdelijk. Erg tijdelijk. Als de eigenaar beslist zijn bedrijf weer op de markt te zwieren, zal je als anti-kraker

snel vervangen worden door werknemers, vergaderingen en slappe koffie.

Maar waarom zou je dan voor anti-kraak kiezen? Omdat je in fantastische panden kan trekken, ook al is het slechts tijdelijk, voor een mooie prijs. En stiekem lever je weer een bijdrage aan de maatschappij: er is weer een gebouw gered van vernieling. Geef toe, de gemiddelde Antwerpse café-

“**Dit is meer betalen voor hetzelfde**”

ganger heeft zo zijn buien van vernietiging. En het is niet zo'n ver-van-ons-bed-show als we zouden denken. Even rondsurfen op de sites van Camelot en FMT en met een muisklik kan je je aanmelden als kandidaat. Opvallend is wel dat de sites in veel grotere mate naar de eigenaars worden gericht dan naar de (toekomstige) bewoners, toch wordt duidelijk gemaakt dat ook de bewoners juridisch ingedekt zijn. "Dat mag ook wel, ze betalen huur", hoor ik je al denken. De bewoners betalen geld, dat klopt, en vergeleken met de huurprijzen in het Antwerpse is dit *peanuts*. Als iets te mooi lijkt om waar te zijn, kan je maar beter wat veldonderzoek doen.

EEN ZWEETHUT IN WAARLOOS

Toch zelf eens een kijkje nemen, in Waarloos. Door een doolhof van gangen en trappen komen we in de juiste vleugel terecht, met als eerste observatie: het is hier gigantisch. De bewoners slapen in oude kantoren en in de vroegere kantine bevindt zich nu de woonzaal. Er is nog ruimte voor een muziekkamer, schilderkamer, plantenhoek en er zijn plannen voor een zweethut in de tuin. De bewoners maken ons al snel de voordelen van anti-kraak duidelijk: veel ruimte, een mooie prijs en een alternatieve, avontuurlijke woongelegenheid. Ze huren een deel van het pand via FMT van Alken-Maes, wat wil zeggen dat er enige controle is. In dat opzicht is het een normale huurder-verhuurder relatie: er wordt huur betaald, onderhoud en reparaties zijn verantwoordelijkheden voor de huurder. Een minpunt is dat inschrijving op het adres heel moeilijk is. Ook zijn afspraken over privacy noodzakelijk in zulke grote ruimtes.

Anti-kraker Peter (30) woont al 2,5 jaar met veel plezier in het oude postsorteercentrum, Berchem X. Er wonen nog ongeveer acht mensen. De intensiteit van contact is wisselend maar over het algemeen plezierig. Hij heeft gekozen voor anti-kraak om "de ruimheid, de locatie en de toffe woonformule." Ooit repeteerden er bandjes en werd er al eens een feestje gevierd, maar dat is afgelopen na tussenkomst van Interim. Last van de controles heeft hij niet: "Ze komen wel eens langs, maar onze privévertrekken laten ze met rust. Als er iets kapot gaat, staan ze er meteen en het contact is

zeer goed.” Ondanks de opzegtermijn van drie weken raadt hij iedereen deze manier van wonen aan.

KRAKERSWEERWOORD

Het woord zegt het al: anti-kraak wil kraken voorkomen. Krakers hebben hier zeker een woordje over te zeggen. Volgens Maartje hanteren anti-kraakinstanties geen sociale werkwijze: “Ik vind dat bewoners als objecten worden gezien. Ze hebben weinig rechten via de bruikleenovereenkomst, die enorm verschilt van een huurovereenkomst.” Inderdaad, leegstandbeheerders doen er alles aan om het woord ‘huur’ niet in de mond te nemen, want bij huren komen huurdersrechten kijken. “Er is het gebrek aan privacy door onverwachte controles en verder: verplicht onderhouden, aanwezig zijn, geen feestjes, geen rommel en je mond dichthouden. Als je klaagt, kun je eruit gegooid worden zonder opgave van reden. Dit kan niet bij een huurcontract en dat wordt dus omzeild. Niet met het oog op het welzijn van de bewoners maar op

het verdienen van geld.” Leegstandtaks is duurder dan leegstandbeheer en de pandeigenaar betaalt de verbruikskosten van de bewoners. De bureaus krijgen in feite van beide kanten geld, het cliché van het onnodige tussenmannetje dat het meest profiteert. “Specificaties over waarom je wat nou precies betaalt, zijn heel moeilijk te krijgen, terwijl de kosten wel degelijk stijgen. Het is heel ontransparant en ze kunnen er mee doorgaan, want na jou zijn er honderd anderen.”

GEEN SOCIALE OPLOSSING

Een ex-anti-kraker vertelt over zijn contact met zijn beheerbedrijf nadat hij moest vertrekken uit een appartement. Het bedrijf zou helpen met het vinden van een nieuwe verblijfplaats. Fout gedacht. Na lang aandringen, vertelden ze hem dat hij moest reageren op aanbiedingen zoals elk ander en dat ze per huis zo’n vierhonderd reacties kregen. Het huis waar hij om onduidelijke reden uit moest, staat nog altijd leeg. Omdat hij nog bezig is met leegstandbeheer wil hij liever niet bij naam

genoemd worden. Ook hij is lang niet overtuigd van mooie praatjes. “Woningnood en steeds sneller stijgende huurprijzen werken elkaar in de hand en de stad Antwerpen heeft met leegstandbeheer geen sociale oplossing voor dit probleem. De enige reden waarom de huurgelden stijgen is omdat de vraag zo groot is, niet omdat de huizen mooier en beter onderhouden zijn. Dat is meer betalen voor hetzelfde.”

Joep, kraker sinds jaar en dag, benadrukt geen kwaad te zien in iemand die ‘bewaakt door bewoning’: “Veel mensen die anti-kraken hebben dezelfde sympathieën als krakers. Beiden willen leegstand in tijd van woningnood zien verdwijnen. Onbewust werken die mensen dit echter in de hand en blijven leegstand en speculatie op de woningmarkt in stand.” Wie meer wil weten over moeilijkheden van anti-kraak, kan de Nederlandse documentaire ‘Leegstand zonder zorgen’ bekijken. ■

◀▶▶▶ DWARS HERLEEST... ▶◀

dwars herbeleeft de klassiekers

Het oneindige verhaal

REWIND Het oneindige verhaal. Het klinkt je bekend in de oren maar je kan het niet onmiddellijk plaatsen? Wacht, even in het Engels proberen: 'The Neverending Story'. Ja, die film met de vliegende witte draak. Maar oorspronkelijk was het een boek van Michael Ende en dat boek werd jaren geleden door 'de Bonni' aan mijn broer cadeau gedaan voor zijn negende verjaardag. Om dan door mij gelezen te worden - mijn broer las niet graag boeken, laat staan oneindige boeken.

PAUSE Ik ga eerlijk zijn. Ook ik herinnerde me enkel de vliegende draak. Ergens zaten er nog herinneringen over een woestijn van kleuren, vreemde wezens, een kleine keizerin en een land dat Fantàsia heette. Daar hield het op. Ik wist wél nog hoe ik werd meegezogen in het verhaal. Wat meer betekent dan je zou denken: fantastische boeken boeiden me niet, ik had genoeg aan mijn eigen fantasie. Het oneindige verhaal was anders. Al wil ik wel even meegeven dat toen ik de film onlangs eens van onder het stof

heb gehaald, mijn enthousiasme in diepe teleurstelling veranderde. Gelukkig was Ende het met me eens, wat de 'het boek is beter dan de film'-filosofie sterkt.

PLAY Dus ik haal het boek opnieuw uit mijn boekenkast (mijn broer heeft het na twintig jaar duidelijk niet gemist), nestel me in de zetel met een dekentje en een tas dampende thee en begin te lezen. Over hoe Bastiaan samen met mij wordt meegezogen in het verhaal van Atréjoe en Fantàsia. Over hoe het oneindig uitstrekkende land wordt opgeslokt door het mysterieuze 'Niets'. Plotsklaps wordt Bastiaan mee Fantàsia ingezogen en terwijl ik al lezend naar mijn tas -inmiddels koude - thee graai, voel ik de nood om Fantàsia zelf te gaan redden. Want zou Fantàsia niet voor onze eigenste fantasie kunnen staan? Is het niet zo dat onze fantasie vaak evenredig verkleint naargelang onze leeftijd verder telt? Beste meneer Ende, ik denk dat ik uw boek nog een derde keer ga lezen. En een vierde en een vijfde. Als ik bij iedere lezing zo'n ontdekkingen maak, lukt het me misschien om mijn eigen Fantàsia te redden van het 'Niets'. ■

Tekst: Sanne Pervé

Het achterhuis, dagboekbrieven

REWIND Het enige verhaal dat ik in vele vormen heb gezien, zonder het boek zelf ooit nog herlezen te hebben, is het dagboek van Anne Frank. Ik was elf toen ik het las en wat ik me slechts nog herinner, is dat het me zo persoonlijk aansprak, omdat haar ontboezemingen me heel herkenbaar en hedendaags voorkwamen.

PAUSE Anne schrijft in het begin dat ze zich niet kan voorstellen dat iemand later geïnteresseerd zou zijn in haar schrijfsels, maar: "papier is geduldiger dan mensen", vindt ze. Over het eerste zou ze geen gelijk krijgen, over het tweede helaas wel. Het valt me nu op hoe grappig ze is. Hoe ongelofelijk goed ze schrijft voor haar leeftijd. Wat had ze in die jaren dan ook anders te doen dan een

beetje lezen, schrijven en aardappelen schillen? Steeds meer nemen de sfeer onder de onderduikers, de schaarste en de ontwikkelingen in de jodenvervolgving de hoofdrol in. De angst groeit terecht en Anne schrijft op haast journalistieke wijze verslag. Ze is zich er erg bewust van dat het elk moment afgelopen kan zijn, maar hoop doet leven wanneer ze hoort over de aanslag op Hitler.

PLAY In de laatste alinea schrijft Anne hoe ze in gezelschap nooit de kant van zichzelf kan laten zien die ze wil laten zien, zonder dat ze zich daarin afgewezen voelt. Haar extreme situatie leent zich er bij uitstek voor om tot de vele diepe zelfreflecties te komen, hoewel ik dit toch niemand zou aanraden. Je gaat dit boek tenslotte niet lezen omdat je zo benieuwd bent hoe het ook al weer afliep. ■

Tekst: Judith Buysse

BIJ MONDE VAN DU MON

BLUE LIGHT SYNDROME

Er zijn zo van die ongelooflijk ijverige studenten die net van een andere planeet lijken te zijn gekomen en een buitenaards gevoel voor time management hebben. De *studentus voluntaris* is een ras apart en door middel van buitengewoon slechte schaduwtechnieken, heb ik het op mezelf genomen om de natuurlijke habitat van deze soort in de schijnwerpers te werpen. Deze week ga ik mee met Jorne, vrijwillig ambulancier bij het Vlaamse Kruis in Zandhoven.

Ik ben op een koude zondagmiddag al twee keer voorbij de standplaats gereden voordat ik doorheb dat die zich – weliswaar half verdoken – pal tussen het containerpark en het BMX-terrein van Zandhoven bevindt. “Zijn onderweg van Malle. Terug over 20 min,” laat Jorne per SMS weten. Een container beplakt met het Vlaamse Kruis-logo staart me aan. Is dit een ziekenwagenstandplaats? Als Jorne, vijfdejaars geneeskundestudent, enkele minuten later met zijn partner Raf aankomt, verduidelijkt hij met een glimlach al mijn vragen. Jorne zelf richtte de standplaats vier jaar geleden mee op. “Dat was nodig omdat de ziekenwagens

anders van een ziekenhuis zelf moeten komen, en die liggen vrij ver. Deze standplaats ligt met ongeveer twaalf à dertien kilometer van een ziekenhuis nogal centraal. We doen drie, misschien vier ritten per etmaal, dus je kan wel stellen dat er nood was aan de standplaats.”

NIEMAND WEET DAT WIJ VRIJWILLIGERS ZIJN

Jorne loodst me naar binnen in de ziekenwagendienst, een container die er vanbinnen ietwat huiselijk uitziet: er staat een sofa, TV, mini-keuken,

tafel en twee aparte slaapkamertjes. Ik ben verward. “Ja, hier leven we als we niet onderweg zijn. We draaien shifts van twaalf uur, dus je hebt wel nood aan wat geriefelijkheid, zoals een keuken en slaapkamer.” Jorne blijft me gedurende ons gesprek voortdurend verrassen. Niet alleen richtte hij de dienst mee op, hij is de laatste jaren twee tot drie keer per week aan het werk. Dit jaar doet hij het wat rustiger aan omdat hij voor zijn studie al zoveel stage moet lopen in ziekenhuizen. “Je wist het misschien niet, maar ambulanciers in België zijn voor 95 procent vrijwilligers. De overheid verleent niet echt veel financiële steun aan ons. We krijgen 35 euro voor een shift van twaalf uur. Vergeleken met andere Europese landen, zoals Nederland, is het ambulance-wezen in België erbarmelijk geregeld.”

Om ambulancier te worden hoef je tevens verrassend weinig te doen. Je moet een opleiding volgen, met een stage van veertig uur. Dat is ook niet altijd optimaal. Jorne en Raf zeggen dat ambulanciers in twee soorten kunnen worden opgedeeld.

“Er zijn zij met wat wij het ‘Blue Light Syndrome’ noemen - dat zijn mensen die graag snel rijden en de zwaailichten opzetten - en dan zijn er de echte, begane ambulanciers.” Een speciale rijopleiding hoef je niet te volgen. Ook daarover heerst er verwarring in België: “Er is geen regulering als het op het verkeer aankomt. Er bestaan geen regels die de burgers moeten naleven buiten dan dat ze opzij moeten gaan voor de ziekenwagen. Waar naartoe is niet gespecificeerd. Dat zorgt regelmatig voor moeilijke situaties.”

MENSEN ZIEN STERVEN IS GOED VOOR ME

In het kader van zijn studie is ambulancier zijn heel voordelig. Jorne is er immers aan gewend om met patiënten om te gaan in de meest benarde situaties. “Maar daaraan ben je eigenlijk heel snel gewend”. Ja, hij heeft al mensen zien sterven. Niet meteen een positieve ervaring, maar voor een dokter in wording moet zoiets wennen. Jorne kan het vrijwilligerswerk ook redelijk goed met zijn studies combineren. Op vrije momenten studeert hij

in de ziekenwagendienst. Jammer vindt hij soms wel dat zijn hobby ook zijn job is. “Begrijp me niet verkeerd, ik doe het enorm graag. Maar soms zijn er ook mensen die om lullige redenen de ambulan-

“
***Er is ook nog
het oude vrouwtje
dat belt om te babbelen***
”

ce bellen. Voor tandpijn bijvoorbeeld. Daar kunnen wij niets aan doen en toch moeten we er meteen heen. In België is het bij wet zo dat als men de ambulance belt, het per definitie wel een dringend geval zal zijn totdat het tegendeel is bewezen. In Nederland is dat weer anders geregeld en moet de ambulance niet meteen doorrijden na de melding.” “Ja, en dan is er ook dat oude vrouwtje dat ons soms opbelt gewoon om een babbeltje te doen;

omdat ze verder niemand heeft,” voegt Raf toe.

Tijdens mijn bezoek krijgen Jorne en Raf geen oproep, en dat is, geloof ik, maar goed ook. Hoewel het een hele ervaring had geweest dat mee te maken, ga ik akkoord dat een ‘rondleiding’ in de ambulance ook al volstaat. Voor de gelegenheid geven Jorne en Raf toe aan het Blue Light Syndrome en zetten ze de zwaailichten op. Raf toont me de voetsirene. “Die druk ik altijd per ongeluk in. Ik ben niet echt gezegend met mijn grote voeten.” Mij blijft de goedlachsheid en passie van het paar bij. Als je in de buurt van Zandhoven woont, dan denk ik dat in hun ambulance terecht komen zo nog het einde van de wereld niet is. Dus als je ziek gaat worden, doe dat dan maar in de Voorkempen, daar zitten nog ambulanciers met passie én de juiste kennis. ■

Ook geïnteresseerd om je in te zetten voor een of andere barmhartige VZW? Op de website vrijwilligerswerk.be vind je alle vacatures die samaritaanse studenten nodig hebben om hun goede bedoelingen in daden om te zetten.

JANGOCOMIX

BY JANGOJIM

NOVEMBER
2012

dwars

zoekt

Redacteurs

Je bent kritisch en je schrijft graag. Proficiat. Voeg je bij de redactie van *dwars* en wend je talent aan om elke maand mee het mooiste studentenblad van Vlaanderen te vullen met originele, relevante artikels.

Fotografen

Je neemt graag foto's en maakt graag eens wat mee. Proficiat. Voeg je bij de redactie van *dwars* en voeg het beeld bij het woord. Hebben we al gezegd dat de foto's ons het mooiste studentenblad van Vlaanderen maken?

Lay-outers

Je bent een estheet met oog voor journalistiek. Proficiat. Voeg je bij de redactie van *dwars* en geef mee vorm aan het studentenblad dat pretendeert het mooiste van Vlaanderen te zijn.

ICT'ers

Je kent wat van informatica en nieuwe media vind je *da bomb*. Proficiat. Voeg je bij de redactie van *dwars* en heers over onze spiksplinternieuwe website, de mooiste van alle Vlaamse studentenbladen.

Is dit iets voor jou? Laat het ons weten op contact@dwars.be

contraire

Op vaste tijdstippen verschijnt er in ieder blad een segment waarin er op ludieke wijze wordt afgerekend met een dozijn bekend volk. Wegens een zwaar tekort aan humoristische redactieleden stelt *dwars* simpelweg een lijstje op van leden van de samenleving die hen deze maand voor het hoofd stootten. Verzint u de satire er vooral zelf bij.

DWARS BELEDIGT:

Patrick Janssens
Luc Bungeneers
Prins Filip
Leo F. Gerits
New York Marathon-lopers
Meryame Kitir
Voka
Het milieu
Mensen die blèters bleiters spellen

BLÈTERS!

MAATREGELLEN OVERLAST GROENPLAATS GAAN NU ECHT TE VER

Creativi tijd!

• door Margot Bloemen

Jan heeft
er genoeg van!

Wat gooit hij deze
keer de
lucht in?

Leeg je pennenzak of open de toolbox van je photoshop en toon ons waar Fabre deze maand mee besluit te gooien. Mail het bijgevolg naar contact@dwars.be of Paardenmarkt 91, 2000 Antwerpen. De beste inzending wint, dankzij de fabuleuze Linda Schools, cultuurhecques. Bedankt Linda Schools! Bedankt Fabre!

blargot.be

De erfenis van Ivan Illich
(1908-2002)
voor de huidige
maatschappijcrisis

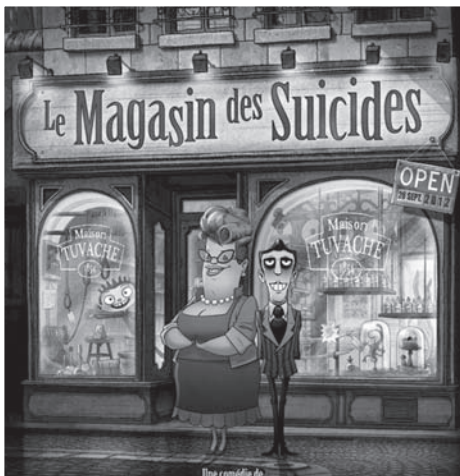

Herfstsymposium: De erfenis van Illich

1/12 - Hof van Liere, Universiteit Antwerpen

Ivan Illich, de 'eerste andersglobalist', kan gezien worden als de vader van Zizek en Sloterdijk. Is zijn nalatenschap een utopie of voedingsbodem voor crisisalternatieven?

"Ik geloof dat de wereldomvattende crisis van onze huidige instituties verwelkomd moet worden als de dageraad van een bevrijding uit een maatschappij die de elementaire menselijke vrijheid beknort en van mensen uitsluitend consumenten en slaven van door instituties voortgebrachte producten maakt."

Le Magasin des Suicides

Zondagen om
13.30 - Cartoons
cinema

Een animatiefilm van Patrice Leconte die zo zwartgallig is dat je je kreupel lacht. In een stad waar

zelfmoord schering en inslag is, verzamelt alles en iedereen zich rond het 'zelfmoordwinkeltje', een kloppend hart in een dode stad dat gouden zaken doet. Maar op een dag loop het goed fout: in de familie van Michima en Lucrèce wordt een gelukkig kind geboren. En niet zomaar vrolijk, maar vol levenslust.

Die Zauberflöte/De Toverfluit

12/12 tot 31/12 - Opera Antwerpen

De meest bekende opera van Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) wordt opgevoerd in een rauwe bewerking van opkomende Duitse regisseur David Hermann. Wel of geen liefhebber, deze klassieker laat niet onverschillig. Ontroerende aria's en zelfs op-het-randje-van-meezingers (niet doen aub) nemen je mee op een magische reis met bestemming... hoe kan het ook anders: de Liefde.

- Vlooiemarkt (9/12)**
Shelter Park Spoor Noord
- Agnes Obel (14/12)**
DeSingel
- NØØRDFeesje (15/12)**
++MOFO++
- All that is wrong - Laika & OntroerendGoed (16/12)**
Arenberg
- Het einde van de wereld (21/12)**
Aarde

Brood breken.

Nota's voor een politieke theologie van migratie
19/12 UCSIA Prinsstraat 14

Daniel Izuzuza, bekijkt de economische, sociale, culturele en politieke rechten van migranten en asielzoekers met als insteek: de eucharistieviering.

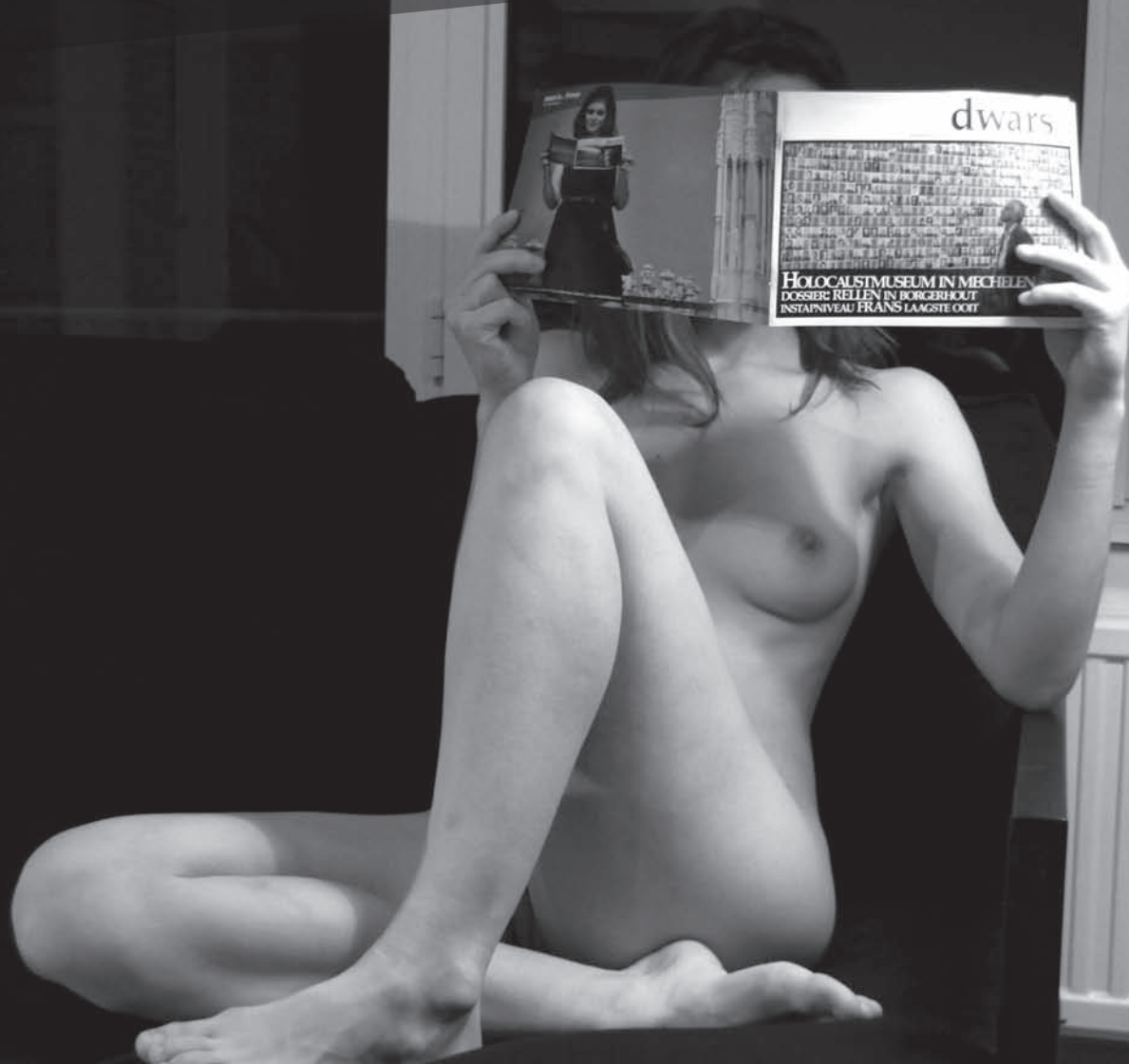

dwars
aan
december

Tekst: Annelies Desmet

dwars beschermt zijn bronnen

FOTO: ISABEAU VOGELEER

Ook geïnteresseerd in journalistiek en/of fotografie? dwars zoekt altijd nieuwe en frisse medewerkers. Geef ons je interesse te kennen op contact@dwars.be